

Dr. Szántó Tamás:

**BUDAPEST XXI. KERÜLET CSEPEL ÖNKORMÁNYZATA
SZOCIÁLIS RENDSZERÉNEK ÁTVILÁGÍTÁSA**

**Budapest,
2011. szeptember**

TARTALOM

I. Vezetői összefoglaló.....	2
Általános vezetői összefoglaló.....	2
Intézményi összefoglaló	8
II. Csepel szociális rendszerének alapvonalai.....	15
Társadalmi adottságok	15
Szociális feladatok és szervezeti működés (áttekintés).....	22
Szociális, gyermekjóléti támogatások és ellátások	24
III. Ágazati irányítás és hivatali háttér.....	29
Szociális Iroda	29
Gyámügyi Iroda.....	31
IV. Finanszírozási keretek.....	32
Pénzügyi számítási melléklet.....	37
V. A Csepeli Szociális Szolgálat működése	44
Alapadatok.....	44
Szervezeti előzmények	45
A Családsegítő Központ tevékenysége	46
A Gyermekjóléti Központ tevékenysége	48
Az Idős-és Fogyatékos Ellátási Központ tevékenysége.....	50
A Családsegítő Közösségi Ház működése.....	53
Stratégiai és intézményszervezési kérdések	53
Kliensek, célcsoportok.....	55
Fejlesztési igények, szakmai együttműködési lehetőségek.....	56
Ügyfél-elégedettség, jogszabályok betartása	60
Humán erőforrás gazdálkodás, munkaügy	62
Az Intézmény gazdálkodása	66
VI. Összegzés.....	78
Melléklet: Intézményi költségmodell	80

I.VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Csepel lakossága a rendszerváltás óta közel 14 ezer fővel, mintegy 15%-kal csökkent. Az elmúlt két évtizedre visszatekintve megállapítható, hogy Csepel számára egyaránt súlyos károkat okozott az ún. szocialista iparosítás, és annak hirtelen összeomlása egyaránt. A kilencvenes években kialakuló munkanélküliség, az elvándorlás mellett ugyancsak érezteti hatását az óriáslakótelepek perspektívatlansága, és az elöregedés. A meglévő szociális problémák mellett, az elmúlt években kiújult gazdasági válság, (főleg a lakosság eladósodása és az ismét növekvő munkanélküliség) további társadalmi feszültségeket teremtett. A társadalmi bajokkal történő szembeszállást megnehezítette, hogy az elmúlt fél évtizedben, a központi költségvetés az önkormányzatokra áthárított, egyre költségesebbé váló szociális és gyermekvédelmi feladatok ellátásához elégtelen (és csökkenő) forrásokat rendelt.

A szociális rendszer mindezekből adódóan kettős nyomás alá került: az erősödő társadalmi gondok miatt növekedtek a helyi szociális ellátórendszer iránti elvárások, ugyanakkor a szociális feladatok önkormányzati ellátása egyre költségesebbé vált.

ÁLTALÁNOS Vezetői ÖSSZEFOGLALÓ

1. Mindenekelőtt megállapítható, hogy **a 2010. év előtti időszakban, Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzatának vezetése és a Csepeli Önkormányzat Szociális és Egészségügyi Ágazatának vezetése nem volt képes feloldani a helyi szociális ellátórendszerre nehezedő kettős nyomást. Az Önkormányzat viszonylag jelentős összegeket költött szociális célokra, ugyanakkor a szociális költekezés nem volt átlátható. Miközben az egyes szociális ellátások többségében magas szintű szakmai munka folyt, az egymással összefüggő szociális és egészségügyi területeken hiányzott a célok összehangoltsága. Utólag megállapítható, hogy a szociális problémák rendszerszintű**

megközelítése részben azért sem sikerült, mert a korábbi ágazati vezetés nem definiálta, hogy pontosan mit ért szociális rendszer alatt.

2. Jelen tanulmány kísérletet tett arra, hogy – legalább gazdasági szempontból – meghatározza a csepeli szociális rendszer körvonalait. A szociális rendszer definiálása abból a szempontból is elengedhetetlen, hogy az Önkormányzat fel tudja mérni, hogy egyáltalán mi az az összeg amibe a szociális ellátások és szolgáltatások fenntartása kerül. **A jelenlegi költségvetési struktúrában a „valódi” szociális költségvetés az egyes önkormányzati alrendszerek között elszórtan szerepel. Számos olyan szociális kiadás létezik Csepelen, melyek nem a Szociális és Egészségügyi Ágazat költségvetésében vannak nevesítve, – ilyen pl.:**

- a) a bölcsődei ellátás (melynek törvényi besorolása gyermekjóléti feladat) – ennek ellenére ezt a feladatot az Önkormányzat mindeddig az Oktatási Ágazat keretében látta el,
- b) a szociális bérlakások fenntartásával kapcsolatos kiadások a CSEVAK költségvetésében szerepelnek,
- c) a Szociális és Egészségügyi Ágazat vezetőjének, munkatársainak, valamint a Szociális Iroda és a Gyámügyi Iroda dolgozóinak bére (mintegy 30 dolgozóról van szó) nem a Szociális és Egészségügyi Ágazat költségvetésében szerepel (hanem a Polgármesteri Hivatal összevont személyi ráfordításai között) stb.

3. Az sem szerencsés, hogy **a szociális intézményi kiadások pénzügyi adatait a döntéshozók csak és kizárólag a hagyományos költségvetési sémában látják. A döntéshozók így nem tudhatják, hogy az Önkormányzat valójában mekkora összeggel támogatja pl. a Csepeli Szociális Szolgálatot** (a hagyományos költségvetési kimutatásokban az önkormányzati támogatás és a központi költségvetésből folyósított támogatás nincs szétbontva). Nem azt állítjuk, hogy a hagyományos költségvetési kimutatásokra nincs szükség (ez ugyanis törvényi előírás), viszont **különösen fontosnak tartjuk az olyan szakmai-gazdasági**

beszámolók, kontrolling jelentések stb. kialakítását, melyek vezetői szempontokat, információs elvárásokat tükröznek és mindezek mellett biztosítják a szociális kiadások átláthatóságát.

4. Összességében megállapítható, hogy az előző politikai ciklusban, a **Szociális és Egészségügyi Ágazat vezetése messze nem élt azokkal a vezetői eszközökkel, amelyek elősegíthették volna a gazdasági tisztánlátást.** A korábbi évek anyagait áttanulmányozva, nem került kezünkbe pl. olyan összefoglaló jelentés, mely akár csak kísérletet tett volna a teljes szociális kiadások feltérképezésére, és ezen belül annak bemutatására, hogy e kiadások finanszírozásának milyen a forrásszerkezete. Javasoljuk, hogy a költségvetési beszámolók szempontjain túl, a vezetői információs igényeknek alárendelt beszámolók is készüljenek. Különösen fontos, hogy a tervezés során világosan kerüljön meghatározásra a forrásstruktúra, ezen belül:
  - a) a saját forrás,
  - b) a központi állami támogatás
  - c) az önkormányzati támogatás,
  - d) és az egyéb források összege, részaránya.
5. E tanulmány elkészítése során, nem kis nehézséget okozott a teljes csepeli szociális kiadási összeg (ezen belül az önkormányzat támogatás mértékének) felbecsülése. **Megállapítást nyert, hogy a szűkös anyagi források ellenére Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzata jelentős összeggel, egyéb kiadásaihoz képest bőkezűen járul hozzá a szociális kiadásokhoz.** Ez a támogatás számottevően nagyobb, mint amekkora nagyságrenddel a jelenlegi ágazati vezetés előzetesen számolt. Az Önkormányzat ugyanis, pusztán az Egészségügyi és Szociális Ágazathoz tartozó *szociális* szervezeteken keresztül, a központi állami forrásokból igényelt támogatásokon felül, éves szinten közel 700 mFt-tal támogatja a csepeli szociális rendszer fenntartását. (Nem számoljuk ide az egészségügyi kiadásokat, benne a Csepeli Egészségügyi Szolgálat kiadásait.) **Az Önkormányzat egyéb**

szervezeteinek – így pl. a CSEVAK Zrt. és az Oktatási Szolgáltató Intézmény – szociális tevékenységét is figyelembe véve, Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzatának teljes szociális és gyermekjóléti kiadásai, e tanulmány becslése szerint megközelítik az évi *egy milliárd forintos* nagyságrendet.

6. Egyfelől tény, hogy az előző politikai ciklus időszakában (főleg annak utolsó éveiben) a szociális ellátórendszer fenntartásához biztosított központi források reálértéke nagyban lecsökkent, ami kényszerűen növelte az önkormányzati szerepvállalást. Ugyanakkor azt is be kell látnunk, hogy az évi *egy milliárd körüli önkormányzati támogatás – kizárólag szociális célokra – hosszú távon fenntarthatatlan, figyelembe véve a demográfiai és gazdasági tendenciákat. Mindezek miatt kiemelten fontos a szociális ellátások hatékonyabb megszervezése, a rendszerszintű megközelítés alapján.*
7. **A rendszerszintű megközelítés jegyében mindenképp előtérbe kell hozni a szociális számla bevezetését megelőzően is –, hogy jelenleg a csepeli lakosság mekkora hányada, tipikusan milyen társadalmi réteg veszi igénybe a szociális ellátásokat.** A jelenlegi ágazati vezetés (részadatokra támaszkodó) becslése szerint ugyanis a csepeli lakosság 1-2%-a kapja a szociális ellátások zömét. Ez azt jelenti, hogy egy tipikus igénylő pl. többféle segélyben részesül, ráadásul intézményi ellátásokat is igénybe vesz, s mindezen felül szociális bérlakásban lakik. Mindeközben a szociálisan rászorultak nagyobbik hányada – információ hiány, és egyéb okok miatt – egyáltalán nem veszi igénybe az ellátásokat. Nem szorul bővebb magyarázatra, hogy – ha valóban ez a helyzet – akkor ez a rendszer egyáltalán nem hatékony, ráadásul kifejezetten igazságtalan is.
8. **Mindenképpen célszerű tehát, az adatvédelmi előírások szigorú betartása mellett – a szociális számlára történő felkészülés jegyében –**

kialakítani a pontos számbavételi módszereket, a szociális ellátások igénybevevői körére vonatkozóan.

9. **Ugyancsak célszerű lenne, a rendszerszintű megközelítés keretében, együtt kezelni, illetve összehangolni az egészségügyi alapellátást és a szociális ellátásokat.** Érdemes lenne pl. a háziorvosi rendelőket, és a védőnői szolgálatot bevonni a kerületben rendelkezésre szociális ellátások ismertetésébe, népszerűsítésébe. (A megemelt ellátási kapacitásokhoz ugyanakkor fontos lenne differenciált, a lakossági igényekkel is összhangban álló, elfogadható térítési rendszert kialakítani, mely biztosíthatná az ellátások hosszú távú gazdasági fenntarthatóságát.) Ugyancsak fontos lenne az egészségügyi alapellátásra mint a szociális jelzőrendszer kiemelt tagjára támaszkodni.
10. **A fenti indokok alapján érdemes lenne megfontolni akár azt a lehetőséget is, hogy az Önkormányzat egy nagyintézményt hozzon létre (integrálva az egészségügyi, szociális és gyermekjóléti feladatok ellátását).** Ebben a nagyintézményben egy intézményi csúcsvezetés lépne a jelenlegi ágazati irányítás helyébe, központi adminisztráció, gazdálkodás, üzemeltetés stb. funkciókat nyújtva az intézmény egyes részlegei számára. Az optimális szervezeti működés során érdemes figyelembe venni, hogy a korszerű egészségügyi és szociális ellátások között sok az átfedés (abból a felismerésből adódóan, hogy az egészségügyi állapot általában szoros összefüggést mutat a lakosság szociális helyzetével, életmódjával.) Javasoljuk ezért az Önkormányzat, és a Szociális és Egészségügyi Ágazat vezetésének, hogy fontolja meg a Szociális Szolgálat összevonását az Egészségügyi Szolgálattal, vagy annak egy részével. Részben az élelmezéssel kapcsolatos megtakarítási lehetőségek miatt célszerű lenne megfontolni a szervezeti integrációba bevonni a bölcsődei hálózatot, minthogy az Egyesített Bölcsődék konyhai kapacitása alapján saját kapacitásokból lenne megoldható a

szociális ételmezés, valamint a gondozottak (de még akár az intézményben dolgozók) ételmezése is. (Szakmailag ugyancsak szempont, hogy az integrálással nagyobb részt egy ágazati körbe kerülne a gyermekjóléti ellátások.)

Az intézményi integráció elvi előnyei:

- hatékonyabb szociális ellátás az egészségügyi ellátással történő összehangolás segítségével (főleg a tájékoztatás és a jelzőrendszer funkciók fejlesztése alapján),
- gyermekjóléti feladatok teljes lefedettségének megvalósítása a bölcsőde integrációjával,
- irányítási költségek csökkentése (ágazat és intézmény összevonása, közös gazdálkodás, közös adminisztráció),
- jobb minőségű és olcsóbb ételmezés (saját konyha).

Az intézményi integráció elvi hátrányai:

- az egészségügyi alapellátás (házi orvosok, védőnők) közvetett bevonása a szociális ellátásba jogszabályilag nem tekinthető kötelező feladatellátásnak – emiatt a pénzügyi elszámolások (a feladat- és költségmegosztás miatt) bonyolultabbá válhatnak,
- (megfelelő előkészítés hiányában) nem garantálható az egészségügyi alapellátó rendszer megfelelő szintű együttműködési hajlandósága,
- az integráció átmenetileg megnövekedett szervezési, átállási költségekkel jár,
- a szervezeti integráció, átszervezés átmeneti bizonytalanságot okozhat a dolgozók körében.

INTÉZMÉNYI ÖSSZEFOGLALÓ

A vizsgált időszakban, Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzata, a helyi szociális feladatok túlnyomó részét Szociális és Egészségügyi és Ágazat alá tartozó Szociális Irodán, a Gyámügyi Irodán, valamint a Csepeli Szociális Szolgáltatón keresztül látta el. Tekintettel az intézményi ellátások kiemelt súlyára (gazdasági és szakmai szempontból egyaránt), az alábbiakban a Csepeli Szociális Szolgáltatásra vonatkozó megállapításokat és javaslatokat emeljük ki.

- 1. Elsőként meg kell állapítanunk, hogy a Csepeli Szociális Szolgálat (CsSzSz) gazdálkodása az elmúlt években nem felelt meg maradéktalanul a gazdasági tisztánlátás, átláthatóság követelményeinek.** Az átvilágításhoz kapcsolódó kérdőíves adatfelvétel során az Intézmény, a saját nyilvántartásai alapján részben eltérő gazdasági adatokat közölt a költségvetési beszámolóban közölt adatokhoz képest. A beszállítókra vonatkozó adatok – vélhetően információk hiányában – hiányosak, pontatlanok. Mindezek háttérében, az egyik fő gazdasági probléma, hogy a CsSzSz – a Csepeli Egészségügyi Szolgálattal (új nevén, a Tóth Ilona Egészségügyi Szolgálattal) ellentétben – **nem üzemeltet kontrolling rendszert.** Az intézmény vezetői információs rendszert sem működtet, ami miatt a vezetői beavatkozások sok esetben csak utólagosan, megkésve jelentkezhetnek. **Javasoljuk ezért, hogy az ágazati ill. intézményi vezetés fontolja meg egy pénzügyi kontrolling rendszer, s emellett egy átfogó szakmai és gazdasági monitoringrendszer felállítását.**
- 2. Részben a kontrolling- és monitoring rendszer hiányából fakadóan, az intézmény vezetése nincs minden esetben tisztában az Intézmény által nyújtott ellátások, és szolgáltatások önköltségével, a kapacitások kihasználásával, és a finanszírozási kérdésekkel.**

Mindezen területeken érzékelhető hiányosságok nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy **az ellátórendszer gazdasági szempontból nem működik elvárható hatékonysággal. Jelenleg a szolgáltatások gazdasági tervezhetősége bizonytalan, esetleges.**

3. A gazdasági tisztánlátás érdekében, s nem kevésbé a 2012. év megtervezésének érdekében, a jelenlegi átvilágítás keretében ún. költségmodell készült, a 2010. évi költségarányok, pénzügyi mutatók alapján – ez a modell az átvilágítás mellékletében olvasható. A modell alapján az alábbi következtetések fogalmozhatók meg:

- a) **A CsSzSz működtetése** (beruházások nélkül), a jelenlegi (rossz hatásfokú) hatékonyság mellett **nagyságrendileg 460 mFt-os működési ráfordítást emészt fel évente** – ebből 165 mFt-ot tesznek ki az ún. belső szolgáltatások (adminisztráció, üzemeltetés, vásárolt élelmezés) becsült költsége.
- b) **A 460 mFt-os összáfordításból 126 mFt-ot tesznek ki a különböző központi forrásból igényelt (normatív ill. pályázati) források. Nagyságrendileg mindössze 33 mFt-os térítési díjbevételek folyik be az intézményhez, ebből adódóan az Önkormányzat nagyságrendileg 301 mFt-ot költ az Intézmény működésére (nem számítva a beruházásokat).**
- c) Szembetűnő, hogy a jelenlegi személyi és tárgyi feltételekhez képest **az intézmény (a működési engedélyekben foglalt) kapacitások töredékét biztosítja. A kapacitás-kihasználtság házi segítségnyújtás esetében mindössze 42%-os, az idősek nappali ellátása esetében 59%-os, a fogyatékos személyek ellátása esetében 54%-os stb.**
- d) Részben az alacsony kapacitáskihasználtság miatt **magas az egyes ellátások fajlagos önköltsége: pl. a házi segítségnyújtás**

egy ellátási órájának költsége 1643 Ft (Egy gondozónő naponta 2-3 gondozottat lát el az elvártnak tekinthető 8-9 fő helyett). **Az alacsony kliensszám miatt indokolatlanul alacsony központi támogatáshoz jut az intézmény.** Pl. a házi segítségnyújtás éves szinten 96 mFt-os önköltségéből mindössze 11 mFt-ot (9%-ot) fedez a központi normatíva!

e) Ugyancsak probléma, hogy **az intézmény által megszabott intézményi térítési díj helyett töredék összegek folynak be.** Pl. a házi segítségnyújtás esetében, melynél 1020 Ft az intézményi térítési díj óránként, mindössze 56 Ft folyik be (személyi térítési díjként) óránként. Gondoljunk bele: az 1643 Ft óránkénti önköltség ellentételezésére átlag 56 Ft folyik be egy klienstől!

f) **A házi segítségnyújtás esetében kirívóan jelentkezik a gazdasági tervezés hiánya:** az intézmény tulajdonképpen prémiumszolgáltatást nyújt kevesek számára (naponta 3-4 órát fordítva egy kliensre), ami miatt az intézmény a reálisan elvárható központi normatíva töredékét tudja csak lehívni. Eközben az intézmény jelképes összeget (óránként átlagosan 56 Ft-ot számláz a kliens felé). A deficitet a kimondottan gáláns Önkormányzat fizeti. Például a házi segítségnyújtás esetében, a 96 mFt-os önköltségéből 10,8 mFt folyik be a központi normatívából, 3,3 mFt térítési díjból, míg a maradék 82 mFt-ot az önkormányzat állja. (Nem ennyire kirívó, de hasonlóképpen fenntarthatatlan arányok jellemzőek a szolgáltatások túlnyomó részére – a részleteket illetően további adalékokat tartalmaz az átvilágítás Melléklete).

4. **Rendszerszinten az a fő probléma, hogy az Intézmény az elmúlt években nem alakított ki kontrolling rendszert, a jelentésekben nem szerepelnek szakfeladatokra lebontott önköltség- és bevételadatok.**

A jelenlegi információsrendszerben nincsenek naprakész adatok a szolgáltatások fenntartásának forrásszerkezetéről (központi állami forrás, térítési díj, önkormányzati támogatás, egyéb forrás). A szolgáltatási kapacitások kihasználása sok esetben töredékes. Pontatlan az intézményi térítési díjak megállapítása, s még inkább a térítési díjak begyűjtése. **Mindezek miatt általános jelenség, hogy az intézmény szakmailag ugyan kiváló szolgáltatást biztosít, viszont ezt csak kevesek számára tudja biztosítani, jelentékeny önkormányzati támogatás mellett.** Egy hatékonyabb és egyben igazságosabb feladatellátáshoz nélkülözhetetlen a gazdasági tisztánlátás megteremtése. A hiányzó adatok becslése, modellezése révén, az átvilágítás keretében kísérletet tettünk az egyes szakfeladatok költség- és bevételi viszonyainak tisztázására – a jövőben azonban ezt a feladatot (sokkal nagyobb pontossággal, megbízhatósággal) a kontrolling ill. monitoring adatok alapján kell elvégezni.

5. A rendszerszintű (generális) problémák mellett több „operatív” megállapítás is felmerült:

- a) Az átvilágítás során felszínre került, hogy a Csepeli Szociális Szolgálat egyes dolgozói, a munkaidőn vállalt feladatok (pl. utcai szociális munka) elvégzése során megbízási jogviszony keretében folytatnak munkavégzést. Mindenképpen érdemes lenne megfontolni, hogy saját alkalmazottak esetében munkajogilag, munkaszervezés szempontjából célravezető forma-e a megbízási munkaviszony.
- b) Az idősellátás tekintetében megállapítható, hogy 2010 végén megszűnt a Duna utcai „nyugdíjasházban” történő (részben szabálytalan finanszírozású) ellátás. A ház lényegében speciális bérlakások együttesét jelentette, melyben a bérleti szerződéshez kapcsolódóan 24 órás nővérügyelet kapcsolódott.

A házi segítségnyújtás szolgáltatásra vonatkozó működési engedély a telephelyen 2010.12.31-i nappal hatályát veszítette.

- c) Ugyanakkor megállapítható – hogy részben az előző pontban említett fejleménnyel összefüggésben – zavarok keletkeztek a házi segítségnyújtás ellátásban. Mindenképp érdemes lenne az intézményi vezetésnek részleteiben áttekinteni a házi segítségnyújtás problémáit, a csökkenés okait – és ezzel összefüggésben kellene dönteni a működési engedélyben rögzített kapacitásokról, tekintettel a szolgáltatás személyi feltételeire.
- d) **Mindenképpen érdemes lenne – a teljes szolgáltatási körben – a működési engedélyekben foglalt ellátotti létszámok, a (valós) ellátotti létszám és a szolgáltatásokra vonatkozó személyi feltételek áttekintésével tisztázni azt, hogy milyen területeken van létszámhiány, s milyen területeken van esetleg dolgozói létszámtöbblet. A hiányokat átcsoportosítással, új dolgozó felvételével kell orvosolni.**
- e) Ugyancsak célszerű lenne, ha az intézményi vezetés megvizsgálná a lehetőségeit annak, hogy van-e mód a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás bővítésére (a 40 készülékes kapacitás meglehetősen alacsony). Ugyancsak érdemes lenne megoldani a hibás készülékek javítását, pótlását, ugyanis a feladategységek teljesítésének elmaradása miatt az intézmény finanszírozási forrásoktól esik el. Érdemes lenne tájékozódni arról is, hogy milyen egyéb technikai szolgáltatók tudnának adótornyot biztosítani (nem biztos, hogy a jelenlegi – bizonyos tekintetben „rivális” – szolgáltató feltételei a legkedvezőbbek).
- f) Az Intézmény által működtetett átmeneti gondozóházban a kihasználtság 2010-ben közel 100%-os volt. A mindössze 10 fős

ellátotti keret meglehetősen alacsony – az igények és egyúttal a gazdaságos üzemeltetés szempontjából is. Mindenképpen célszerű lenne megfontolni az átmeneti gondozóház kapacitásának megnövelését, vagy rentábilis ellátotti létszám (min. 100 fő) esetén megszervezni önkormányzati fenntartásban, az idősek bennlakásos ellátását. Erre az ellátásra az Intézményhez érkező jelzések szerint nagy szükség lenne Csepelen.

- g) Mielőbb fontos lenne egy ágazati, s azon belül intézményi szintű stratégiai terv elfogadása, már csak azért is, mert a szociális ellátások jövője épp ezekben a hónapokban rendeződik újjá (részben a Szolgáltatási Törvény bevezetése miatt).
- h) A gazdálkodásban mindenképpen helyes irányt jelöl, hogy 2011-ben az intézmény takarékosági intézkedéseket vezetett be: központosítottan szerzi be az irodaszert, vegyszert. Az intézmény törekedik arra, hogy a vásárolt anyagokat a felhasználással párhuzamosan adagolva adja ki a dolgozók számára. Az Intézmény ugyancsak törekedik arra, hogy a telefonhasználat során kiszűrje a magáncélú telefonhasználatot stb. Mindez amiatt is fontos, mert jelenleg az intézmény számára a normatív bevételeknek mintegy négyszeresét biztosítja az Önkormányzat, támogatás formájában.
- i) **Az étkeztetés költségénél jelentős megtakarításra lenne mód, ha a Csepeli Szociális Szolgálat, vagy maga az Önkormányzat saját konyhát üzemeltetne.** Mindenképpen javasolható, hogy az Intézmény vezetése fontolja meg a saját konyha üzemeltetését. Ettől függetlenül szintén érdemes lenne felülvizsgálni a hétvégi – szállítással egybekötött – térítési díjakat.

- j) Emellett szintén megfontolásra érdemes javaslat, hogy a Családsegítő Központ és a Gyermekjóléti Központ munkatársai működjenek szorosabban együtt a 2011. október 1-től innduló Családtámogatási Irodával. Az intenzívebb együttműködést indokolja, hogy a Csepeli Szociális Szolgálatnál végzett kérdőíves felmérés azt bizonyítja, hogy a Családsegítő és a Gyermekjóléti Központ ügyfelei elsősorban anyagi és lakhatási problémák miatt keresik fel az Intézményt. Mindenképpen helyes kezdeményezés, hogy (várhatóan 2011. novemberétől) a Családsegítő Központ és a Gyermekjóléti Központ a Polgármesteri Hivatalban is területi irodát indít, a hivatali nyitvatartáshoz igazodó időbeosztás szerint.

II. CSEPEL SZOCIÁLIS RENDSZERÉNEK ALAPVONALAI

TÁRSADALMI ADOTTSÁGOK

Csepel, Budapest XXI. kerülete viharos társadalmi-gazdasági múltra tekint vissza. Az 1772-ben újjáépült település hagyományos, falusias és természet közelinek mondható életében jelentős változást hozott a XIX. századi iparosítás. Weiss Manfréd (és Berthold nevű bátyja) által 1892-ben alapított üzemből néhány évtized leforgása alatt tekintélyes gyáróriás jött létre, ahol közel 30 ezer ember kapott munkát. Az akkori társadalmi viszonyokat példázza, hogy a gyár dolgozóinak csak kisebbik része volt csepeli lakos, nagyobb részük Csepelre járt ki dolgozni (ez a tendencia azóta megfordult: manapság a csepeliek többsége Csepelen kívül keresi kenyerét).

Csepel lélekszáma a 19-20. századfordulótól dinamikusán emelkedett: 1910-re elérte a tízezer főt, 1920-ra a 15 ezer főt, a második világháború végére a 40 ezer főt. A városiasodás jeleként Csepelen 1912-ben indult meg a HÉV-közlekedés, a két világháború között kezdődött a vezetékes ivóvíz-szolgáltatás, a villanyvilágítás bevezetése, ekkor kezdődtek a jelentősebb út- és hídépítések. Iskola, templom és sportlétesítmények épültek.

A második világháború, a német, majd a szovjet megszállás Csepelen is nagy veszteségeket okozott. Ezt súlyosbította a kommunista berendezkedés: az erőszakos politikai rendszer kiépítése, az államosítás, és az „erőltetett”-nek mondott (valójában az emberi és természeti erőforrásokat eltékozló) iparosítás. Csepelt a kommunista iparosítás kirakat-városának, illetve -kerületének szemelték ki. Csepel ennek jegyében kapott (1949. szeptember 12-én) városi rangot, s lett röviddel ezután (1950. január 1-én) Budapest XXI. kerülete. A lakosságszám 1950 és 1990 között csaknem megduplázódott: 1990-re Csepel népessége elérte a 90 ezer főt. A Kádár-korszak nagyszabású lakótelepi építkezései során Csepel nagyjából elveszítette hagyományos arculatát. A Csepel Művek munkaerőbázisaként kiszemelve, tízezreket

költöztettek a kerületbe – miközben a régi csepeli lakosság egy része lakóhelyének elhagyására kényszerült.

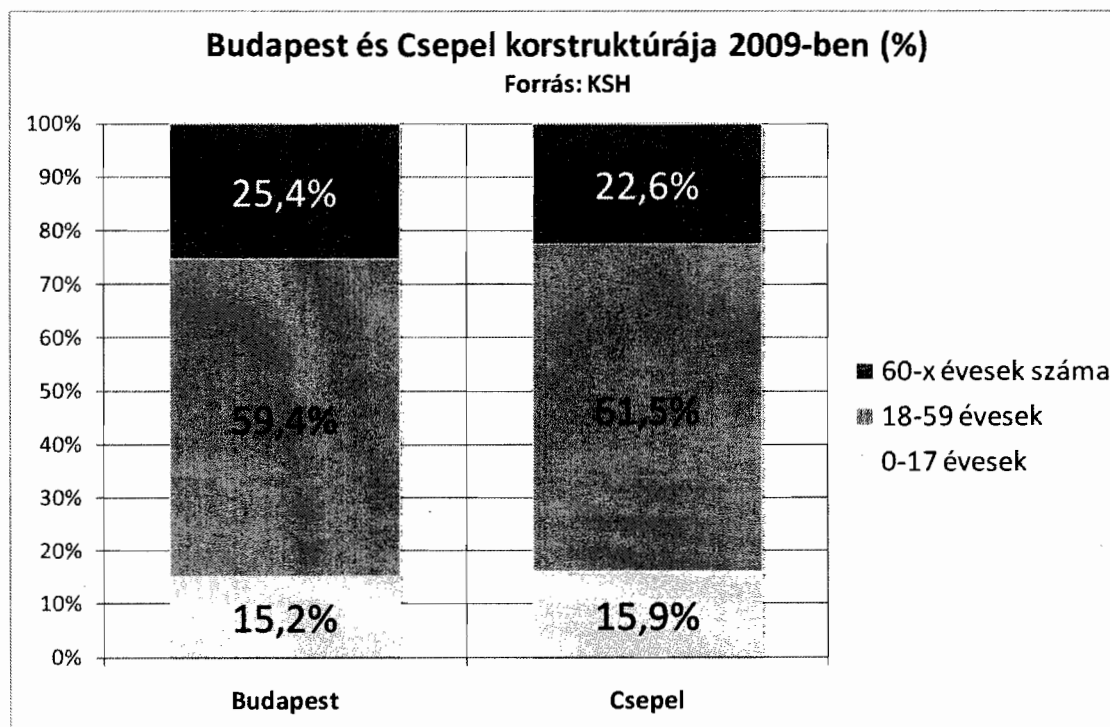
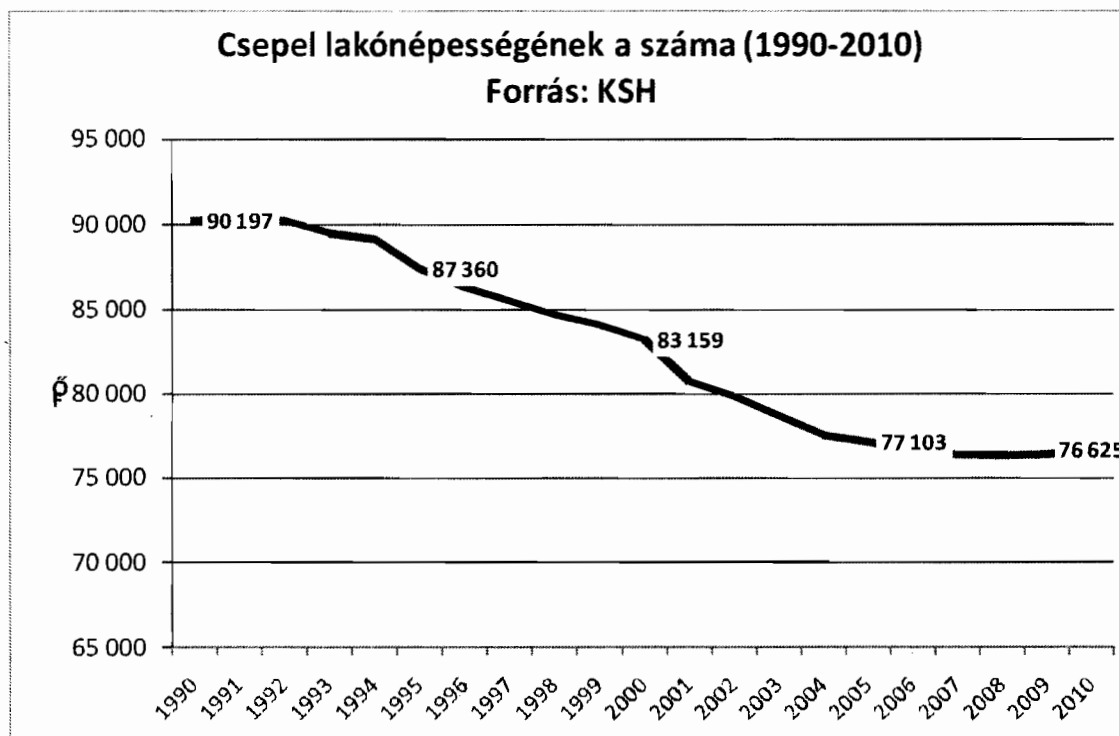
A házgyári technológián alapuló tömeges lakótelep építés burkolt falurombolásként funkcionált, s emellett a kommunista rendszer így teremtett egzisztenciális függőségeket. A lakótelepi lakásokat (szovjet mintára) szűkösnek tervezték, kicsiny szobákkal, élelmiszer tárolására alkalmas kamra nélkül, központilag szabályozott fűtéssel, vízellátással. Csepelen, az 1950-es évektől kezdődően, mintegy négy évtized alatt közel 20 ezer lakótelepi lakás épült (a Csepeli lakásállománynak mintegy 60 %-a). A házgyári paneles technológiával épült lakásokba először főleg fiatal, kisgyerekes családok költöztek be. Manapság a lakótelepek sok esetben tranzit jellegű lakóhelyet képviselnek: aki vagyoni helyzeténél fogva megteheti, jobb környékre költözik tovább.

Az 1990-es évektől (valójában már az 1980-as évek második felétől) gyökeres változások kezdődtek Csepelen. Mindenekelőtt felgyorsult a szocialista nagyipar agóniája: a Csepel Művek feldarabolása után megkezdődött az ellenőrizetlen privatizáció. Miután az értékesebb gépeket eladták (sokszor fillérekért), számos üzemegységet bezártak. Miután tömegesen szűntek meg a munkahelyek, sokan elköltöztek Csepelről.

Az 1990-es években mintegy 7 ezer fővel csökkent a lakónépesség, a következő évtized első felében további 6 ezer fővel. Összességében, a rendszerváltástól 2005-ig évente 7-800 fő vándorolt el a kerületből. (2005-től az elvándorlás üteme valamelyest lefékeződött). Az elvándorlásból adódó népességveszteséget tetézte, hogy az elmúlt tíz évben, a halálozások száma évente átlagosan mintegy 200 fővel haladta meg a születések számát.

Összességében, Csepel 1990. évi 90.197 fős lakosságszáma 2010-re 76.625 főre mérséklődött. Az a tény, hogy az elmúlt két évtized leforgása alatt a népesség 13.572 fővel, mintegy 15%-kal csökkent, jelentős mértékben befolyásolta a kerület életét. Túlméretezetté váltak bizonyos intézmények (elsősorban iskolák), csökkent az Önkormányzat helyi népességgel arányos bevétele (pl. átengedett SZJA-bevételek), csökkent az üzletek forgalma stb.

Az ipar visszaesésének talán csak egyetlen pozitív hatása volt: megszűnt a nagyfokú ipari környezetszennyezés, aminek a csepeli lakosság hosszú évtizedeken át ki volt téve.

Egyéb társadalmi jellemzők tekintetében megállapítható, hogy Csepel lakossága kismértékben fiatalabb a budapesti átlagnál, a kerületben némiképp magasabb az aktív korú népesség aránya. Csepel ugyanakkor a fővárosi átlagnál kedvezőtlenebb iskolázottsági mutatókkal rendelkezik. A közép- és felső fokú végzettséggel rendelkezők aránya alacsonyabb a fővárosi átlagnál. A háztartások között a fővárosi átlagnál magasabb a csonka családok aránya. A csepeli munkavállalók túlnyomó többsége más kerületekben dolgozik – az ingázás jelentősen befolyásolja a kerület lakóinak életmódját, időbeosztását.

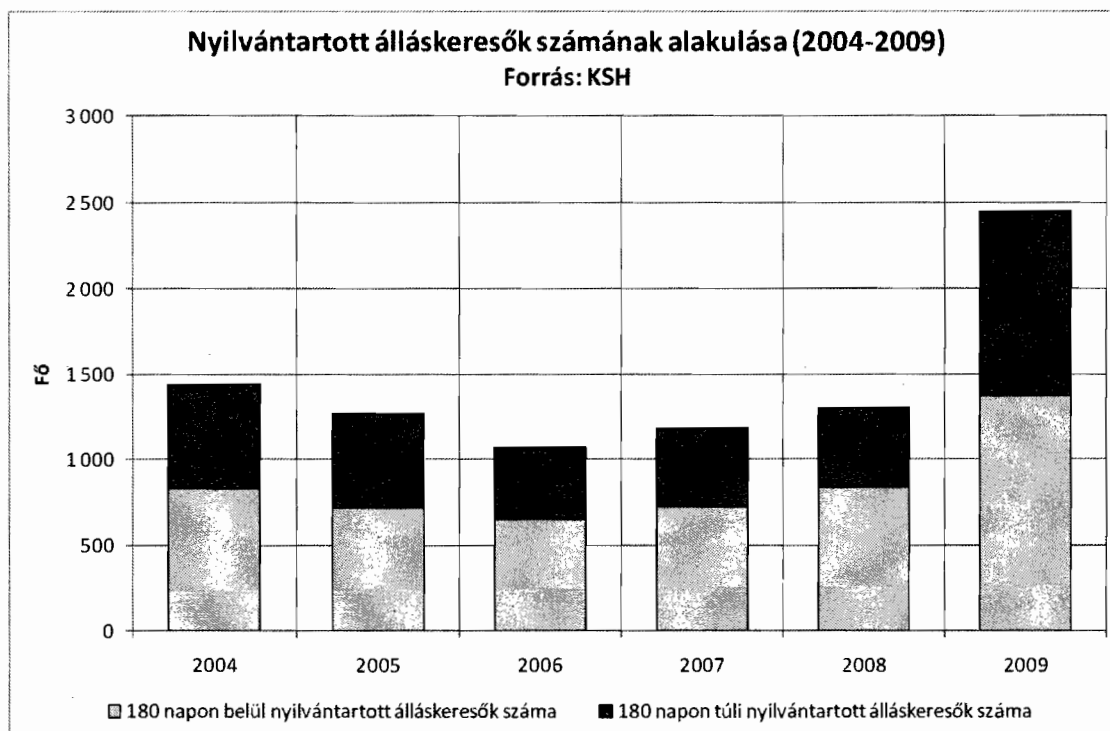
Az utóbbi évek gazdasági válsága nyomán Csepelen is megroggyant a lakosság jelentős részének gazdasági helyzete. A legszegényebb rétegek között Csepelen is nagy számban élnek romák (a becslések szerint Csepelen a romák 70 %-a bérlakásban él, kiugróan magas közöttük a díjhátralékosok aránya). Az aktív korú roma lakosság több mint 80 százaléka legfeljebb 8 általános végzettséggel rendelkezik (hozzávetőleg egy harmaduk az általános iskolát sem fejezte be.)

Csepel sajátossága, hogy lakossága – demográfiailag, vagyoniilag, és a lakáskörülményeket tekintve is – erősen polarizálódott. A fiatalabb korosztályok zöme ma is a városközpont panel-rendszereiben lakik, míg a viszonylag jobb módú (átlagéletkorát tekintve idősebb) népesség zöme a kertvárosi övezetben él. A kétféle rétegnek sok tekintetben eltérő az életmódja, céljai, és értékei.

Összességében Csepel szociális rendszerét három alapvető társadalmi-gazdasági jelenség, ill. tendencia befolyásolta az elmúlt években (összefüggésben a korábbi évtizedek felhalmozódott problémáival):

1. Csepel számára súlyos károkat okozott a szocialista iparosítás, mely az emberi és természeti erőforrásokkal egyaránt tékozlóan bánt. Ez az iparosítás fenntarthatatlan volt, miután pedig hirtelenjében összeomlott, több ezer ember egzisztenciáját temette maga alá. Csepel számára a rendszerváltáskori összeomlás halmozottan érezte hatását, elsősorban a megugró munkanélküliség, és az azt

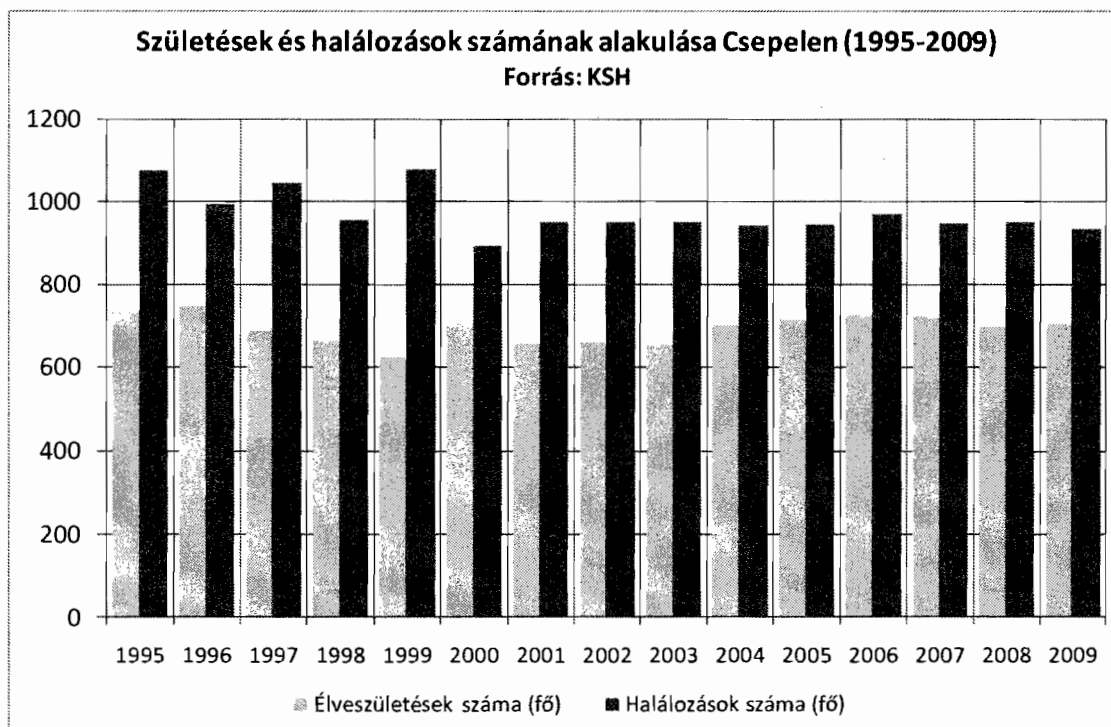
követő hirtelen elvándorlás miatt. A munkanélküliek száma az utóbbi években kialakult gazdasági válság miatt ismét megemelkedett. A rendszerváltás utáni csúcspont után 2007-től ismét gyorsuló ütemben növekszik a regisztrált munkanélküliek száma. (A munkanélküliség problémája ennél jóval több embert érint.)

2. Középtávon súlyos szociális gondokat vetít előre a „szocialista városépítés” hagyatéka, az ugyancsak fenntarthatatlan, vagy legalábbis nehezen fenntartható az óriás lakótelepek sorsa. A házgári technológiával készült lakótelepek fizikai élettartama, egyes szakértői becslések szerint 25-30, optimistább prognózisok szerint 50 év. A beton porlik, a szerkezet, az épületgépészeti szerelvényekkel együtt öregszik. Noha az élettartam valamelyest meghosszabbítható, a tízemeletes lakótelepek bizonyos értelemben időzített bombaként ketyegnek. Ráadásul nem kizárólag az épületek fizikai állagromlása okoz problémát. A tipikus távfűtéses lakások vételára ugyan relatíve alacsony, de a fenntartásuk drága, a rezsi költségek nehezen kontrollálhatók. Alacsony vételáruk miatt, a lakótelepeket főleg a

kevésbé jómódú rétegek lakják (sokan közülük munkanélküliek, tetemes hiteleket, hátralékokat halmoztak föl), akik a magas rezsi költségek miatt minimálisan tudják csak optimalizálni a kiadási szerkezetüket. Noha Csepel mindezidáig el tudta kerülni a szegregációt, a presztízs nélküli, nehezen fenntartható, jövőtlen lakótelepek elszegényedő népességének a sorsa Csepel nagy kérdései közé tartozik.

3. A harmadik, Csepelt is érintő súlyos szociális feszültség a lakosság (1980-as évektől felgyorsult előregedéséből, fogyásából) származik. Országos gond, hogy a magyar népesség öszül, öregszik, kevés a házasságkötések, magas a válások száma, a születések száma mindeközben jelentősen lecsökkent.

Mindemögött fél évszázados társadalomlélektani problémák húzódnak meg: a céltalanság, jövőtlenség érzete, ami részben (de csak részben!) függ össze az anyagi gondokkal. E gondokhoz kapcsolódik a lakosság romló egészségügyi állapota, az alkoholizmus, drogfogyasztás, a káros

szenvedélyek, a korai életkorban elkezdett dohányzás terjedése, a sportolás hiánya és sok egyéb életviteli, életmódbeli probléma terjedése.

Összességében megállapíthatjuk, hogy a szociális rendszernek (az iskolarendszerrel együtt) óriási szerepe van a megelőzésben. A hatékonyan működő szociális rendszer csökkentheti az egészségügyi ellátórendszerre nehezedő nyomást (pl. megfelelő életmód, értékek propagálásával) s szerepe lehet a bűnmegelőzésben is.

Az egymással összefüggő gazdasági, szociális, demográfiai problémák fókuszában ma az alábbi veszélyeztetett rétegek, társadalmi csoportok sorsa igényel fokozott szociális odafigyelést:

- a tartósan munkanélkülivé vált, mélyszegénységbe süllyedő felnőttek, s ezek családjai;
- az elszegényedő, lakhatási és egyéb problémákkal küszködő családok gyermekei;
- a dolgozni akaró, de életkoruk, nemük, származásuk, iskolai végzettségük, egészségi állapotuk stb. miatt munkához nem jutó (ezért hátrányos helyzetű) személyek;
- az elmagányosodó, elszegényedő, romló egészségügyi állapotú és magukra maradó időskorúak,
- az otthonukat elveszítő emberek;
- a fogyatékkal élők, tartósan egészségkárosodottak, pszichiátriai betegségekben szenvedők és hozzátartozóik.

Tény, hogy a helyi önkormányzat eszközei ezen problémák kezelésére korlátozottak. Országos gond, hogy a szociális valamint a gyermekvédelmi törvényekben meghatározott ellátások, szolgáltatások, intézmények fenntartásához a jogalkotók nem rendeltek elegendő (garanciális) forrásokat.

Ennek következtében az önkormányzatok általában nem tudnak maradéktalanul megfelelni a szociális és gyermekvédelmi előírásoknak. Az elmúlt években különösképp jellemzővé vált, hogy a központi költségvetés az önkormányzatok által biztosítandó ellátásokhoz csökkenő finanszírozást rendelt, miközben a szociális és gyermekvédelmi törvények előírásainak betartása egyre költségesebbé vált.

Mindebből adódóan érthető, hogy az önkormányzatok megpróbálták szociális, és oktatási feladataik egy részét – ellátási szerződések útján – kiegészítő normatívára jogosult egyházi, vagy önkéntesekkel dolgozó civil fenntartókra ruházni. Attól függően, hogy mennyi kötelező feladatot (és milyen feltételekkel) sikerült egy-egy önkormányzatnak ilyen módon „kiszervezni” más fenntartók számára (változó törvénykezési széljárás mellett), javult, vagy romlott egy önkormányzat szociális büdzséje.

Mindezekhez képest alapvető változásokra lehet számítani az ún. Szolgáltatási Törvény bevezetésével. Ennek nyomán várható, hogy bizonyos értelemben „piaci” és „szektorsemleges” versenyhelyzet alakulhat ki. Ugyancsak nagy a várakozás, hogy az új szociális törvénykezés nyomán csökken az önkormányzatok vállára nehezedő (kötelező) ellátási-anyagi teher.

SZOCIÁLIS FELADATOK ÉS SZERVEZETI MŰKÖDÉS (ÁTTEKINTÉS)

1. Az Önkormányzat, a szociális és gyermekjóléti ellátásokat részben saját intézményein és hivatali apparátusán keresztül biztosítja: ide tartozik az Szociális és Egészségügyi Ágazatalá tartozó *Szociális Iroda*, a *Gyámügyi Iroda*, és a *Csepeli Szociális Szolgálat* valamint az Oktatási Szolgáltató Intézmény irányítása alá tartozó *Egyesített Bölcsődék*. Léteznek ugyanakkor olyan szociális ellátások, melyeket – ellátási szerződés alapján – külső szolgáltatók (civil, egyházi, ill. más önkormányzati intézmények) biztosítanak.

2. Csepel Önkormányzatának szociális (és részben gyermekjóléti) feladatellátását a Polgármesteri Hivatalhoz tartozó *Szociális és Egészségügyi Ágazat* irányítja. Az Ágazat minimális apparátussal, összesen 4 fővel működik: az ágazatvezető munkáját két szakreferens és egy előadó segíti.
3. A Szociális Iroda működésével kapcsolatban megállapítható, hogy tevékenységének döntő többsége a pénzbeli szociális támogatások adminisztrációjával, folyósításával kapcsolatos. (Mintegy 17 féle segélytípus tartozik az Irodához.) Az Iroda állományába 17 fő tartozik. Az Iroda a Polgármesteri Hivatal egyik legnagyobb ügyiratforgalmú szervezeti egysége. Az Iroda ügyfélforgalma a gazdasági válság beköszöntével mintegy másfélszeresére emelkedett. A feladatok megnövekedése ellenére az Iroda évek óta változatlan látja el feladatát.
4. A Gyámügyi Iroda működésével kapcsolatban megállapítható, hogy az Iroda tevékenységének döntő része a gyermekvédelmi támogatások adminisztrációjához, folyósításához kapcsolódik. Az Iroda mintegy nyolc féle gyermekvédelmi támogatás folyósítását végzi, emellett a jegyzői hatáskörbe utalt gyámhatósági és egyéb feladatok megoldásában is részt vesz. Az Iroda létszáma 10 fő. Az iroda tevékenysége a kerületi gyermekek mintegy ötödét érinti. Az Irodának szintén magasnak tekinthető az éves ügyirat-forgalma. A két iroda működése szempontjából fontos változás, hogy – testületi döntés alapján – 2011. október 1-től a két iroda összevonásra kerül, Családtámogatási Iroda néven.
5. A Csepeli Szociális Szolgálatról megállapítható, hogy Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzatának integrált szociális intézményeként – sokoldalú szociális ellátásokat biztosít a csepeli lakosság számára. Az intézmény működését gyakran nehezítették a gyakori vezetőváltások,

emellett viszonylag magas volt a dolgozói fluktuáció. Az Intézmény az elmúlt években számos – nem mindig átgondolt – átszervezésen esett át.

SZOCIÁLIS, GYERMEKJÓLÉTI TÁMOGATÁSOK ÉS ELLÁTÁSOK

Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzata a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően rendeletekben szabályozta a Csepel közigazgatási területén élő lakosság számára nyújtható támogatásokat és ellátásokat.

Az Önkormányzat – a 25/2003 (X.21.) számú rendelet alapján – az alábbi **pénzbeli szociális támogatásokat, segélyeket** nyújtja (szociális rászorultság esetén) a kerület lakóinak:

- rendszeres szociális segély (egészségkárosodottak, 55 év felettiak, 14 év alatti gyermekeket nevelők részére)
- rendelkezésre állási támogatás (2011-től bérpótló juttatás)
- lakásfenntartási támogatás (normatív alapon, ill. adósságkezelési szolgáltatásban részesülők számára)
- helyi rendszeres lakásfenntartási támogatás és fűtési támogatás
- ápolási díj (alanyi alapon, méltányossági alapon)
- átmeneti segély
- temetési segély
- eseti pénzbeli támogatás (otthonmegőrző támogatás, lakbértámogatás)
- adósságcsökkentési támogatás
- közgyógyellátás

- köztemetés

(A fenti ellátások súlyát érzékelteti, hogy 2010-ben a Szociális Iroda 6744 kérelem alapján 489 mFt támogatást és segélyt folyósított.)

Az Önkormányzat – a 26/2003 (X.21.) számú rendelet alapján – az alábbi **gyermekvédelmi és ifjúsági támogatásokat** nyújtja (szociális rászorultság esetén) a kerület lakóinak:

- állami forrásból 100%-ban visszaigényelhető rendszeres támogatások
  - rendszeres gyermekvédelmi támogatás
  - kiegészítő gyermekvédelmi támogatás
  - óvodáztatási támogatás
- állami forrásból nem visszaigényelhető (eseti és rendszeres) támogatások
  - rendkívüli gyermekvédelmi támogatás
  - csepeli nevelési segély
  - szociális étkeztetés térítési díja.

(A Gyámügyi Iroda 2010-ben, a fenti gyermekvédelmi és ifjúsági támogatásokra 128 mFt-ot folyósított.)

Az Önkormányzat, a 27/2003. (X.21) számú rendelet alapján az alábbi **gyermekjóléti és szociális ellátásokat** biztosítja a kerület lakói számára:

- gyermekjóléti alapellátások (kötelező feladatként)
  - gyermekjóléti szolgáltatás
    - /gyermekvédelmi/ családgondozás (Csepeli Szociális Szolgálat útján)
    - családba történő visszahelyezés elősegítése (Csepeli Szociális Szolgálat útján)

- kapcsolattartási ügyelet (Csepeli Szociális Szolgálat útján)
- kórházi szociális munka (Csepeli Szociális Szolgálat útján, Jahn Ferenc Dél-pesti Kórházzal kötött együttműködési szerződés keretében)
- készenléti szolgálat (Magyar Vöröskereszttel kötött ellátási szerződés keretében)
- gyermekek napközbeni ellátása (önkormányzati óvodák, iskolai napközik útján)
- bölcsődei ellátás (önkormányzati fenntartású Egyesített Bölcsődék útján)
- gyermekek átmeneti gondozása
  - helyettes szülői ellátás (két férőhelyre, Fehér Kereszt Helyettes Szülő Hálózattal kötött ellátási szerződés keretében)
  - gyermekek átmeneti otthona (a Pesterzsébeti Önkormányzattal, valamint a Burattino Alapítvánnyal kötött ellátási szerződés keretében)
  - családok átmeneti otthona (Magyar Vöröskereszttel kötött ellátási szerződés keretében)
- **szociális alapellátások (kötelező feladatként)**
  - családsegítés
    - családgondozás (Csepeli Szociális Szolgálat útján)
    - munkanélküliek számára nyújtott szolgáltatások (Csepeli Szociális Szolgálat útján)

- adósságkezelés (Csepeli Szociális Szolgálat útján)
- házi segítségnyújtás (Csepeli Szociális Szolgálat útján)
- szociális étkeztetés (Csepeli Szociális Szolgálat útján, de külső szolgáltatótól vásárolt élelmezés biztosításával)
- **szociális szakellátások (kötelező feladatként)**
  - átmeneti elhelyezést nyújtó ellátások
    - időskorúak gondozóháza (Csepeli Szociális Szolgálat útján)
    - hajléktalanok éjjeli menedékhelye és átmeneti szállása (Fővárosi Önkormányzat feladatkörébe tartozó feladat, amit ellátási szerződés útján a Magyar Vöröskereszt biztosít)
  - nappali ellátások
    - idősek klubja (Csepeli Szociális Szolgálat útján)
    - fogyatékosok nappali intézménye (Csepeli Szociális Szolgálat útján)
    - hajléktalanok nappali melegedője (Magyar Vöröskereszttel kötött ellátási szerződés keretében)
- **pályázati úton biztosított (jelenleg nem kötelező) szociális ellátások**
  - közösségi pszichiátriai ellátás (Csepeli Szociális Szolgálat útján)
  - támogató szolgálat (Csepeli Szociális Szolgálat útján)
  - jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (Csepeli Szociális Szolgálat útján).

Az Önkormányzat a 27/2003 (X.1.) számú önkormányzati rendelet nyomán évente külön rendeletben szabályozza a szociális ellátások intézményi térítési díját, illetve a (jövedelem-sávok alapján meghatározható) személyi térítési díjak számításának módját. Az Önkormányzat 2010-ben és 2011-ben az alábbi intézményi térítési díjakat szabályozta – (2010.04.20-i illetve 2011.03.31-i rendeletében):

- házi segítségnyújtás óradíja
- étkeztetés díja (szállítással és szállítás nélkül)
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás napidíja
- személyi segítség óradíja (támogató szolgálat által)
- szállítás km-díja (támogató szolgálat által)
- időskorúak nappali ellátásának napidíja
- fogyatékos személyek nappali ellátásának napidíja
- időskorúak átmeneti ellátásának napi, ill. havi díja

Összességében megállapítható, hogy:

- a) a szociális és gyermekjóléti támogatásokat, valamint ellátásokat Csepel Önkormányzata részben saját intézményein és hivatali apparátusán keresztül biztosítja: ide tartozik az Szociális és Egészségügyi Ágazatalá tartozó Szociális Iroda, Gyámügyi Iroda, és a Csepeli Szociális Szolgálat – valamint az Oktatási Szolgáltató Intézmény irányítása alá tartozó Egyesített Bölcsődék;
- b) léteznek ugyanakkor olyan szociális ellátások, melyeket – ellátási szerződés alapján – külső szolgáltatók (civil, egyházi, ill. más önkormányzati intézmények) biztosítanak.

Megállapítható, hogy az intézményi körben nyújtott szolgáltatások lefedik a törvényi követelményeket, ezen felül vannak olyan szociális feladatok, melyeket az Önkormányzat önként vállalt feladatként lát el.

III. ÁGAZATI IRÁNYÍTÁS ÉS HIVATALI HÁTTÉR

Csepel Önkormányzatának szociális (és részben gyermekjóléti) feladatellátását a Polgármesteri Hivatalhoz tartozó **Szociális és Egészségügyi Ágazat**irányítja. Az Ágazat vezetője 2011. januárja óta Kanyik Csaba ágazatvezető. Az Ágazat minimális apparátussal, összesen 4 fővel (az ágazatvezető mellett két szakreferens és egy előadó) irányítja, koordinálja az egészségügyi és a szociális területet. Az Egészségügyi és Szociális Ágazathoz az alábbi *szociális* feladatokat ellátó szervezeti egységek tartoznak:

- Szociális Iroda;
- Gyámügyi Iroda;
- Csepeli Szociális Szolgálat (önállóan gazdálkodó intézményként).

Az Ágazathoz tartozó irodák, és a Csepeli Szociális Szolgálat egyúttal gyermekvédelmi, gyermekjóléti feladatokat is ellátnak. **Megjegyezzük, hogy szakmai szempontból nem feltétlenül optimális megoldás, hogy – a gyermekjóléti feladatokat ellátó – Egyesített Bölcsőde az Oktatási Szolgáltató Intézményhez tartozik.** (Erre a kérdésre még kitérünk.)

SZOCIÁLIS IRODA

A Szociális Iroda, a vonatkozó jogszabályok által meghatározott hatósági, államigazgatási feladatokat lát el. Az Iroda vezetője Sárosi Miklósné, irodavezető.

Az Iroda tevékenységének döntő többsége a pénzbeli szociális támogatások adminisztrációjával, folyósításával kapcsolatos. Mintegy 17 féle segélytípus tartozik az Irodához (ezeket a „Szociális, gyermekjóléti támogatások és ellátások” részben soroltuk fel).

Mindezek mellett az Iroda feladatai közé tartozik a Fővárosi Közgyűlés hatályos rendelete alapján nyújtott lakásrezsi támogatás iránti kérelmek átvétele és továbbítása a Hálózat Alapítványhoz. (A kérelmek egész évben benyújthatók – az ügyfelek száma évente kb. 4.000 fő.)

Az Iroda feladatkörébe tartozik még:

- az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság megállapítása,
- a személyes gondoskodási ügyekben történő jövedelemvizsgálat elvégzése,
- valamint a gondozási szükséglet vizsgálatára létrehozott bizottság munkájában történő részvétel.

Az Iroda feladata még a hadigondozásról szóló 1994. évi XLV. törvény alapján a hadirokkantak, hadiárvák, hadiözvegyek stb. részére történő támogatási jogosultság megállapítása.

Az Irodához tartozik a menekültek létfenntartási támogatásának és lakhatási támogatásának folyósítása is.

Az Iroda állományába 17 fő tartozik. Az Iroda ügyfélszolgálatot biztosít, az előadók ügyfél-névsor és irányítószám alapján szétosztva intézik a beadott kérelmek feldolgozását.

Az iroda dolgozói az alábbi besorolás szerint végzik munkájukat:

- 1 fő irodavezető,
- 1 fő irodavezető-helyettes,
- 4 fő ügyfélszolgálati ügyintéző,
- 8 fő szociális ügyintéző,
- 1 fő jogász,
- 1 fő környezettanulmányt végző munkatárs,
- 1 fő adminisztrátor.

Az Iroda a Polgármesteri Hivatal egyik legnagyobb ügyiratforgalmú szervezeti egysége. Az Iroda forgalma a gazdasági válság beköszöntével drasztikusan megemelkedett: míg 2008-ban az iktatott ügyiratok száma 19.760 volt, 2009-ben ugyanezen számadat 33.088-ra emelkedett.

A feladatok megnövekedése ellenére az Iroda évek óta változatlan létszámmal látja el feladatát.

Az Iroda rendszeresen beszámol az Szociális és Egészségügyi Ágazatvezetőjének, valamint a Városgazdálkodási Ágazat vezetőjének az előző hónap során folyósított segélyek számadatairól, a segélytípusonként meghatározott előirányzatok alakulásáról. Az Iroda vezetője minden olyan esetben jelez, amikor indokoltá válik egy-egy szociális tárgyú önkormányzati rendelet megváltoztatása, vagy ugyancsak jelzi, amikor előirányzat módosításra van szükség.

GYÁMÜGYI IRODA

A Gyámügyi Iroda a gyermekvédelem körébe tartozó hatósági és államigazgatási feladatokat látja el. Az Iroda vezetője Fatérné Rothbart Mária irodavezető.

Az Iroda tevékenységének döntő része a gyermekvédelmi támogatások adminisztrációjához, folyósításához kapcsolódik. Az Iroda mintegy nyolc féle gyermekvédelmi támogatás folyósítását végzi (ezeket a „Szociális, gyermekjóléti támogatások és ellátások” részben soroltuk fel).

Emellett az Iroda a jegyzői hatáskörbe utalt gyámhatósági feladatok megoldásában is részt vesz, így:

- gyermekek védelembe vételében (és a védelem megszüntetésében),
- ideiglenes hatályú elhelyezésben,
- ügygondnok kirendelésében stb.

Mindezen feladatok mellet, a Gyámügyi Iroda jár el krízistámogatás-jogosultság megállapítása ügyében,

- az Iroda végzi a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nyilvántartását,
- az Iroda állítja ki a védendő közüzemi fogyasztók számára a kérvényezéshez szükséges igazolást,
- az Iroda egyezteti – a közüzemi szolgáltató megkeresése nyomán – a közüzemi tartozást felhalmozó család védelemmel ill. támogatással kapcsolatos státuszát az adatbázisban.

Az Iroda ügyfélszolgálatot is biztosít. Az Iroda létszáma 10 fő. Az Iroda tevékenysége a kerületi gyermekek mintegy ötödét érinti. Az Irodának szintén magasnak mondható az éves ügyirat-forgalma.

A két iroda működése szempontjából fontos változás, hogy – testületi döntés alapján – 2011. október 1-től a két iroda összevonásra kerül, Családtámogatási Iroda néven.

IV. FINANSZÍROZÁSI KERETEK

Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzata a csepeli lakosság számára széleskörűen biztosít szociális ellátásokat, szolgáltatásokat. *Kérdésként merül fel, hogy az Önkormányzat számára évente mekkora összegbe kerül ennek a rendszernek a fenntartása?*

Kiindulópontként az alábbiakban egyrészt azt összesítjük, hogy az Egészségügyi és Szociális Ágazathoz tartozó szociális célú szervezeti egységek 2010-ben mekkora kiadást teljesítettek. (Nem számoljuk tehát ide az Ágazat egészségügyi kiadásait, beleértve a Csepeli Egészségügyi Szolgálat kiadásait!) Ezután ebből levonjuk azokat az összegeket, melyeket az Önkormányzat a központi állami költségvetésből normatív hozzájárulásként és támogatásértékű bevételeként megkap, illetve szintén levonjuk a térítési díjakból és egyéb tevékenységekből befolyó egyéb működési bevételeket. Az így kapott egyenleg azt mutatja meg, hogy az Önkormányzat összességében mekkora összeggel járul hozzá a szociális rendszer fenntartásához.

1. A pénzügyi elszámolások alapján megállapítható, hogy 2010-ben – a Polgármesteri Hivatal költségvetésén belül – a Szociális Iroda 709 mFt kiadást (ebből 479 mFt folyósított segélyt) teljesített. A Gyámügyi Iroda 2010-ben összesen 131 mFt kiadást (ebből 129 mFt folyósított segélyt) teljesített. **(A két iroda együttesen 840 mFt kiadást teljesített, amiből a folyósított segélyek összege összesen 608 mFt volt.)**
2. A 2010. évi zárszámadás alapján ugyancsak megállapítható, hogy 2010. első félévében a Csepeli Szociális Szolgálat 268 mFt kiadást teljesített (ekkor még a Csepeli Egészségügyi Szolgálat részeként), 2010. második félévében pedig – ekkor már önálló intézményként – 253 mFt kiadást. **Az év egészében így a Csepeli Szociális Szolgálat 522 mFt kiadást teljesített** (a szociális ellátások fenntartása érdekében).
3. **Összesen tehát az Egészségügyi és Szociális Ágazathoz tartozó szociális szervezeti egységek 1.362 mFt kiadást teljesítettek.** Ehhez annyi megjegyzést fűzhetünk hozzá, hogy ebben az összegben nincs benne az Ágazat négy fős dolgozói létszámának, valamint a két iroda összesen 27 fős dolgozói létszámának a személyi juttatásai és járulékai – mivel ez az összeg az ágazati költségvetéstől elkülönülten, a Polgármesteri Hivatal igazgatási költségvetésében szerepel (nagyságrendileg ez az összeg éves szinten 70-80 mFt körül mozog.)
4. Az önkormányzati zárszámadás alapján megállapítható, hogy a két iroda által folyósítható pénzbeli szociális juttatásokra az önkormányzat 393 mFt normatív hozzájárulást vett igénybe központi állami forrásból, a részben normatívákból finanszírozott (Csepeli Szociális Szolgálat által nyújtott) ellátásokhoz pedig 96 mFt normatívát igényelt. **Így összesen az Önkormányzat 489 mFt normatív hozzájáruláshoz jutott a központi költségvetésből**
5. Megállapítható, hogy az Önkormányzat, a két iroda által folyósított ellátásokhoz 29 mFt támogatás értékű bevételhez jutott (ugyancsak a központi állami forrásból), míg a Csepeli Szociális Szolgálat által

biztosított közösségi ellátások, támogató szolgáltatás és jelzőrendszeres házi segítségnyújtás szolgáltatások fenntartásához összesen 30 mFt állami forrás volt lehívható. Így **összességében az Önkormányzat 58 mFt támogatásértékű bevételhez jutott (központi állami forrásból).**

6. Megállapítható, hogy a két iroda együttesen 63, a Csepeli Szociális Szolgálat 58 mFt működési bevételhez jutott. **Összesen tehát a működési bevételek összege 121 mFt volt 2010-ben.**
7. Mindezek alapján a következő módon határozható meg az Önkormányzat hozzájárulása a szociális kiadásokhoz:

Ágazati szociális és gyermekjóléti kiadások:	1.362 mFt
-	Normatív
hozzájárulások	489 mFt
-	Támogató
sértékű bevételek	58 mFt
-	M
működési bevételek	121 mFt
= Önkormányzati támogatás	694 mFt

Összesen tehát, az Önkormányzat, az Egészségügyi és Szociális Szolgálat szociális célú szervezetein keresztül (nem számolva ide az Egészségügyi Szolgálatot) 694 mFt-tal támogatja a csepeli szociális rendszer fenntartását. Megjegyezzük, hogy **ebben az összegben nincsen benne:**

- az Ágazat négy fős dolgozói létszámának, valamint a két iroda összesen 27 fős dolgozói létszámának a személyi ráfordításai,
- az Oktatási Szolgáltató Intézményhez tartozó Egyesített Bölcsődék önkormányzati támogatása

- a CSEVAK Zrt.-én keresztül biztosított kedvezményes bérlakás-támogatás, közmunka stb.

Amennyiben a fentieket is figyelembe vesszük, nem járunk messze a valóságtól, ha **úgy becsüljük, hogy Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzata évente legalább egy milliárdos nagyságrendű összeggel járul hozzá a csepeli szociális rendszer fenntartásához.**

A fenti összegek alapján az alábbi következtetéseket fogalmazhatjuk meg:

1. Csepel Önkormányzata jelentős összeggel, egyéb kiadásaihoz képest bőkezűen járul hozzá a szociális kiadásokhoz.
2. A fenti adatok egyrészt azt bizonyítják, hogy az önkormányzati fenntartásba utalt szociális ellátórendszer központilag alulfinanszírozott. A központi források (normatív hozzájárulások és támogatásértékű bevételek) nem elegendőek a helyi szociális ellátások fenntartásához. Ugyanakkor tény az is, hogy a szociális rendszer hatékony működtetése terén még bőven vannak lehetőségek.
3. A fenti gondolatmenetet követve fontos kritériumként fogalmazódik meg, hogy:
  - a. az Önkormányzat, a jelentősnek mondható szociális kiadásokat (melyek egyéb közösségi finanszírozású területekről vannak el forrásokat) a szociálisan rászoruló lakosság számára *igazságosan* használja fel (ebbe beletartozik, hogy rendkívül körültekintően kell értékelni a *szociális rászorultság* feltételeit);
  - b. olyan esetekben, amikor az reálisan elvárható, *az Önkormányzat következetesen kell, hogy érvényesítse az ellátottak részéről követendő magatartásformákat* (példa erre az igazolatlan iskolai hiányzások esetén megvonható támogatás, a tartós munkanélküli személyek bérpótló juttatása esetén teljesítendő feltételek stb.);

- c. a szociális kiadásokat az Önkormányzat – a lehetőségekhez mérten – hatékonyan, célzottan használja fel (ide tartozik, hogy az egyes önkormányzati szervek ne elkülönülten, hanem összehangoltan végezzék a tevékenységüket);
- d. a fenti ponthoz kapcsolódóan érdemes megteremteni – a vonatkozó adatvédelmi szabályok betartásával – egy integrált szociális ellátotti nyilvántartást;
- e. a források szűkössége miatt az ágazati irányításnak érdemes lenne fokozottabban érvényesítenie a szakmai és gazdasági monitoring szempontjait (kötelező-nem kötelező feladatok elkülönítése, költségvetési tervezése).

PÉNZÜGYI SZÁMÍTÁSI MELLÉKLET

1. táblázat

Az Egészségügyi és Szociális Ágazat szociális és gyermekvédelmi kiadásai és a kiadások forrásai (2010)	Szociális és Gyámügyi Iroda	Csepeli Szociális Szolgálat	ÖSSZESEN
Ágazati szociális és gyermekvédelmi kiadások			
1. Szociális Iroda	708 887		708 887
2. Gyámügyi Iroda	131 424		131 424
3. Csepeli Szociális Szolgálat		521 607	521 607
4. Összesen	840 311	521 607	1 361 918
Működés forrásai			
5. Normatív hozzájárulások	392 929	95 869	488 798
6. Támogatásértékű bevételek	28 645	29 787	58 432
7. Működési bevételek	63 330	57 530	120 860
8. Önkormányzati támogatás (8)=(4)-(5)-(6)-(7)	355 407	338 421	693 828
9. Összesen	840 311	521 607	1 361 918

2. táblázat

Normatív hozzájárulások és támogatásértékű bevételek (2010)	Szociális és Gyámügyi Iroda	Csepeli Szociális Szolgálat	ÖSSZESEN
Normatív hozzájárulások (jogcímmel)			
Pénzbeli szoc.jutt. (1100001)	392 929		392 929
Szoc.alapsz.családseg. (1110105)		21 923	21 923
Szoc.alapsz.gy.jóléti (1110106)		21 923	21 923
Szoc.alapsz.gy.j.kpont (1110201)		2 099	2 099
Szoc.alapsz.szoc.étk. (1110301)		4 872	4 872
Szoc.alapsz.n.int.ell. (1110302)		6 046	6 046
Szoc.alapsz.szoc.étk. (1110303)		20 429	20 429
Szoc.alapsz.házi s.ny. (1110304)		7 142	7 142
Szoc.alapsz.id.k.n.ell. (1110305)		443	443
Szoc.alapsz.fogyatékos (1110311)		5 273	5 273
Szoc.bentl.idős korú (1120204)		5 721	5 721
Összesen	392 929	95 869	488 798
Támogatásértékű bevételek			
Pszichiátriai betegek közösségi ell.		8 000	8 000
Támogató szolgáltatás		8 940	8 940
Rendszeres gyermekvédelmi kedv.	22 116		22 116
Kiegészítő gyermekvédelmi tám.	1 416		1 416
Létfenntartási támogatás	2 822		2 822
Jelzőrendszeres házi segítés.		1 900	1 900
Mozgáskorlátozottak közl. tám.	2 291		2 291
KMOP-5.1.1/C Ady lt. int. szoc. rehab.		10 947	10 947
Összesen	28 645	29 787	58 432

3. táblázat

Csepeli Szociális Szolgálat kötségvetése	2010. évi eredeti előirányzat	2010. I. félévi teljesítés	2010. II. félévi teljesítés	2010. évi teljesítés (2+3)	2011. évi eredeti előirányzat	Index (4/1)	Index (5/4)
	1	2	3	4	5	6	7
Költségvetési létszámkeret főben	109,0	112,0	112,0	112,0	112,0	1,03	1,0
Kiadások ezer Ft-ban							
1. Személyi juttatás	228 793	123 683	118 607	242 290	217 353	1,06	0,9
2. Munkaadókat terhelő járulékok	61 776	31 644	30 480	62 124	54 333	1,01	0,9
3. Dologi kiadás	164 947	76 984	78 490	155 474	163 011	0,94	1,0
4. Működés célú támogatásértékű kiadások, pénzeszköz átadások	0	19 540	0	19 540	0	-	-
5. Szoc.pol. és egyéb pénzbeli juttatás	0	0	0	0	0	-	-
Működési kiadások összesen	455 516	251 851	227 577	479 428	434 697	1,05	0,9
6. Intézményi felújítás	0	7 353	8 360	15 713	0	-	-
7. Egyéb felhalmozási kiadás	5 000	8 942	17 494	26 436	0	5,29	0,0
8. Felhalmozás célú támogatásértékű kiadások, pénzeszköz átadások	0	30	0	30	0	-	-
Felhalmozási kiadások összesen	5 000	16 325	25 854	42 179	0	8,44	0,0
Kiadások mindösszesen	460 516	268 176	253 431	521 607	434 697	1,13	0,8
Bevételek ezer Ft-ban						-	-
1. Hatósági jogkörhöz köthető működési bevételek	0	0	0	0	0	-	-
2. Intézményi működéshez kapcsolódó egyéb bevételek	34 704	15 303	18 833	34 136	40 281	0,98	1,2
3. Továbbszámlázott szolg. bevétele	1 431	895	243	1 138	1 598	0,80	1,4
4. Kamatbevétel	0	41	95	136	0	-	-
5. ÁFA bevétel, visszatérülés	13 036	3 441	4 554	7 995	15 066	0,61	1,9
6,7. Működés célú támogatásértékű bevételek, átvett pénzeszközök	0	15 387	11 272	26 659	0	-	-
8,9. Felhalmozás célú támogatásértékű bevételek, átvett pénzeszközök	0	18 747	2 853	21 600	0	-	-
10. Felhalmozás és tőke jellegű bevétel	0	0	0	0	0	-	-
11. Előző évi pénzmaradvány	0	42 456	0	42 456	0	-	-
12. Önkormányzati támogatás	411 345	188 876	219 436	408 312	377 752	0,99	0,9
ebből: normatív állami támogatás	101 708	50 854	51 819	102 673	86 341	1,01	0,8
Bevételek mindösszesen	460 516	285 146	257 286	542 432	434 697	1,18	0,8

4. táblázat

Szociális ágazati feladatok (egészségügyi nélkül)						
Előirányzat csoport	4510 Szociális ellátás			4520 Gyermekvédelem		
Előirányzat megnevezése	2010. évi eredeti előirányzat	2010. évi teljesítés	2011. évi eredeti előirányzat	2010. évi eredeti előirányzat	2010. évi teljesítés	2011. évi eredeti előirányzat
Kiadások						
1. Személyi juttatás						
2. Munkaadókat terhelő járulékok	23 400	19 245	21 400			
3. Dologi kiadás	171 721	175 265	49 844			
4. Működés célú támogatásértékű kiadások						
5. Működés célú pénzeszköz átadás államháztartáson kívülre	2 000	5 123		2 000	2 000	
6. Szociálpolitikai és egyéb pénzbeli juttatások	468 500	478 914	521 500	163 905	128 943	126 170
7. Ellátottak pénzbeli juttatásai	6 270	5 340	6 865		481	
I. Működési kiadások összesen	671 891	683 887	599 609	165 905	131 424	126 170
8. Felújítás összesen						
9. Egyéb felhalmozási kiadás						
10. Kerületi beruházások						
11. Pénzügyi befektetések kiadásai						
12. Felhalmozás célú támogatásértékű kiadások						
13. Felhalmozás célú pénzeszköz átadás államháztartáson kívülre	25 000	25 000				
II. Felhalmozási kiadások összesen	25 000	25 000	0	0	0	0
14. Támogatási kölcsön						
15. Tartalék						
Költségvetési kiadások összesen	696 891	708 887	599 609	165 905	131 424	126 170
16. Belföldi hitelműveletek kiadásai						
17. Költségvetési szervnek folyósított támogatás						
Kiadások mindösszesen	696 891	708 887	599 609	165 905	131 424	126 170
Bevételek ezer Ft-ban						
I. Működési bevételek összesen		39 795	23 189		23 535	25 041
II/a. Felhalmozási bevételek összesen						
II/b. Felhalmozási célú kölcsönök						
III. Pénzforgalom nélküli bevételek						
IV. Költségvetési hiány finanszírozása összesen						
Bevételek összesen	0	39 795	23 189	0	23 535	25 041

5. táblázat

Szociális és gyermekvédelmi támogatások	Eredeti előir.	Előirányzat szerinti önrész (%)	Előirányzat szerinti önrész (eFt)	2010. év		Igénylők száma (TERV)	Igénylők száma (TÉNY)	2010. évi teljesítés	2011. év
				Előirányzat szerinti áll. tám. (eFt)					Eredeti előir.
Rendszeres szoc. segély egészségkárosodottak r.	29 000	10%	2 900	26 100	65	62	18 796	20 000	
Rendszeres szociális segély 55 év felettiak részére	15 000	10%	1 500	13 500	135	128	31 631	34 000	
Rendszeres szociális segély 14 év alatti gyermeket nevelők részére	1 000	10%	100	900	0	0	0	1 000	
Rendelkezésre állási támogatás (2011-től bérpótló juttatás)	76 000	20%	15 200	60 800	850	811	160 392	180 000	
Időskorúak járadéka	6 500	10%	650	5 850	16	16	5 516	6 500	
Lakásfenntartási támogatás normatív alapon	25 000	10%	2 500	22 500	700	601	23 150	25 000	
Helyi rendszeres lakásfenntartási támogatás és fűtési támogatás	64 000	100%	64 000	0	768	768	61 345	64 000	
Ápolási díj alanyi jogon	56 000	25%	14 000	42 000	140	134	51 423	56 000	
Ápolási díj méltányossági alapon	39 000	100%	39 000	0	100	94	28 598	32 000	
Adósságkezelési szolgáltatásban részesülők lakásfenntartási támogatása	6 000	10%	600	5 400	110	100	1 334	2 000	
Rendszeres szociális pénzbeli ellátások	317 500	44%	140 450	177 050	-	-	382 185	420 500	
Óvodáztatási támogatás	1 800	0%	0	1 800	120	40	957	1 350	
Étkezési térítés	25 920	100%	25 920	0	600	597	27 142	25 920	
Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás	1 673	0%	0	1 673	20	15	1 448	1 841	
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	21 460	0%	0	21 460	1 850	1 888	20 395	23 200	
Rendszeres gyermekvédelmi pénzbeli ellátások	50 853	51%	25 920	24 933	-	-	49 942	52 311	

Táblázat folytatása

Szociális és gyermekvédelmi támogatások	Eredeti előir.	Előirányzat szerinti önrész (%)	Előirányzat szerinti önrész (eFt)	2010. év		Igénylők száma (TERV)	Igénylők száma (TÉNY)	2010. évi teljesítés	2011. év Eredeti előir.
				Előirányzat szerinti áll. tám. (eFt)					
Lakbértámogatás	1 000	100%	1 000	0	0	0	0	0	500
Köztemetés	6 000	100%	6 000	0	60	54	4 761	6 000	
Közgyógyellátás	30 000	100%	30 000	0	850	825	21 250	23 500	
Átmeneti segély	65 000	100%	65 000	0	2 800	2 733	47 555	44 000	
Temetési segély	12 000	100%	12 000	0	217	225	5 599	6 500	
Mozgáskorlátozottak közlekedési támogatása	0	100%	0	0	0	206	2 290	0	
Otthonmegőrzési támogatás	2 000	100%	2 000	0	3	3	262	500	
Adósságcsökkentési támogatás	35 000	10%	3 500	31 500	130	123	15 011	20 000	
Eseti pénzbeli szociális ellátások	151 000	79%	119 500	31 500	-	-	96 728	101 000	
Rendkívüli gyerm.véd. tám. (Csepeli nevelési segély)	113 052	100%	113 052	0	3 835	2 701	79 002	73 859	
Mindösszesen	632 405	63%	398 922	233 483	-	-	607 857	647 670	

V. A CSEPELI SZOCIÁLIS SZOLGÁLAT MŰKÖDÉSE

ALAPADATOK

A Csepeli Szociális Szolgálat (CSSZSZ) – Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzatának integrált szociális intézményeként – sokoldalú szociális szolgáltatásokat biztosít a csepeli lakosság számára. A Csepeli Szociális Szolgálat 2010. második félévétől önálló gazdálkodó intézmény formájában működik (az első félévben a Csepeli Egészségügyi Szolgálat részeként üzemelt). A Szolgálatot jelenleg (2011. júliusától) Dombainé Arany Veronika intézményvezető irányítja.

6. táblázat

<i>A Csepeli Szociális Szolgálat működési engedélyei ellátásonként</i>	Működési engedély száma	Engedélyezett ellátotti létszám
CSSZSZ Simon Bolívar sétány Gondozási Részleg	B-93-16970/2008	
házi segítségnyújtás		12 fő
időskorúak nappali ellátása		45 fő
időskorúak gondozóháza		10 fő
CSSZSZ Vereckei utca Gondozási részleg	B-93-16985/2008	
időskorúak nappali ellátása		35 fő
CSSZSZ Völgy utcai Gondozási Részleg	90BP-1390-2/2010	
fogyatékos személyek nappali ellátása		24 fő
CSSZSZ Családsegítő és Gyermekjóléti Központ	90BP-579/2/2011	
CSSZSZ székhely	90-393-20/2010	
házi segítségnyújtás		144 fő

Az intézmény székhelye 1211 Budapest Kiss János alt. 54. sz. alatt található.

Az intézmény, a székhely mellett még három telephelyen működik:

- a Simon Bolívar sétány. 1/A sz. alatt,
- a Vereckei utca 10. sz. alatt
- és a Völgy utca 82. sz. alatt.

Az intézményen belül három részleg és egy közösségi ház működik:

- Családsegítő Központ,

- Gyermekjóléti Központ,
- Idős-és Fogyatékos Ellátási Központ,
- Családsegítő Községi Ház (az Ady lakótelepen).

SZERVEZETI ELŐZMÉNYEK

Az önkormányzati fenntartású szociális és gyermekjóléti feladatellátás az elmúlt években, évtizedekben több átszervezésen ment keresztül:

- A **Családsegítő Szolgálat** 1992-ben alakult meg a törvényben előírt feladatok ellátására. (1997-ben indult az álláskereső számára biztosított szolgáltatás, 2001-től az adósságkezelési szolgáltatás, 2003-ban fogalmazódott meg a közösségi pszichiátriai ellátás programja, 2005-ben nyíltak meg különböző szolgáltatások a krónikus betegek és családtagjaik számára.)
- A Családsegítő Központon belül 1997-ben jött létre a Gyermekjóléti Szolgáltató Csoport, ebből alakult meg 2001-ben (önálló intézményként) a **Csepeli Gyermekjóléti Szolgálat** (későbbi nevén Csepeli Gyermekjóléti Központ). A szolgáltatások gyorsan bővültek: pl. a kapcsolattartási ügyelet 2000-ben indult meg, 2004-ben a kórházi szociális munka.
- A kerületben 1972-től működik idősellátás. 1988-ban alakult meg a **Gondozási Központ** (mely 1999-ben vette fel a Csepeli Gondozási Központ nevet (tevékenysége házi segítségnyújtásra, étkeztetésre, idősök nappali ellátására, átmeneti elhelyezésére és a fogyatékkal élők számára nyújtott szolgáltatások ellátására terjedt ki.) A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás 2003-ban indult meg, előtte már 1998-ban megkezdődött a fogyatékos-ellátás).
- 2007-ben jelentős átszervezésre került sor: **2007. július 1-én alakult meg a Csepeli Szociális Szolgálat**, melyet három intézmény: a Csepeli

Családsegítő Szolgálat, a Csepeli Gyerekjóléti Központ, és a Csepeli Gondozási Központ összevonása útján hoztak létre.

- Újabb változásokra került sor **2010-ben: az év elején a Csepeli Szociális Szolgálat még a Csepeli Egészségügyi Szolgálat részeként működött** (részben önálló intézményként, önálló gazdálkodási jogkör nélkül), **2010. második félévétől azonban a Csepeli Szociális Szolgálatot önállósították** – 2010. június 1-től a Csepeli Szociális Szolgálat önállóan gazdálkodó intézmény.

Megjegyezzük, hogy az Egészségügyi és a Szociális Szolgálat 2010. második félévétől hatályba lépő szétválasztása nem mindenben váltotta be a hozzá fűzött reményeket. (Ugyancsak nem volt szerencsés az év közbeni változtatás). Az egészségügyi és szociális ellátások között sok az átfedés, ami indokolhatja a közös szervezeti egység meglétét. Ide kapcsolódik, hogy az egészségügyi állapot általában szoros összefüggést mutat a lakosság szociális helyzetével, életmódjával. Különösen az idős-gondozásban, fogyatékos-ellátásban, a pszichiátriai betegek közösségi ellátásában, a családgondozásban javíthatná a szociális munka színvonalát az egészségügyi apparátussal való integráltabb működés – ami egyúttal csökkenthetné az egészségügyi ellátásra nehezedő nyomást, a várakozási időket.

Javasoljuk ezért az Szociális és Egészségügyi Ágazatvezetésének, hogy fontolja meg a Szociális Szolgálat összevonását az Egészségügyi Szolgálattal, vagy annak egy részével.

A CSALÁDSEGÍTŐ KÖZPONT TEVÉKENYSÉGE

A részlegek közül, a Családsegítő Központ – mint már említettük – szociális, ezen felül mentálhigiénés szolgáltatásokat, munkanélküliek számára nyújtott személyes szolgáltatásokat, családgondozást, munkatanácsadást, adósságkezelési szolgáltatást, közösségi pszichiátriai ellátást, egészségkárosodottak részére nyújtott támogató szolgáltatásokat biztosít.

A Családsegítő Központ kliensei elsősorban anyagi problémák, lakásfenntartási kiadások körében keletkezett hátralékok miatt kérnek segítséget – közülük legtöbben azokról a településrészekről kerülnek ki, ahol a panellakások miatt magasabbak a lakásfenntartási kiadások (Belváros, Erdőalja, Szabótelep). Az esetek feltárása során általában halmozott problémák kerülnek a felszínre – sok esetben munkanélküliséggel, életvezetési, családi-kapcsolati problémákkal összefüggésben. Az Intézmény elsősorban adósságkezelési szolgáltatást biztosít számukra, a munkatársak információkat nyújtanak, tanácsot adnak, valamint a Hálózat Alapítvánnyal és egyéb ügyekkel kapcsolatos ügyintézésben segítik az ügyfeleket.

A Hálózat Alapítvány támogatásához – a Szociális Iroda mellett – a Családsegítő Központ közvetítésével lehet hozzájutni. A hátralékkal rendelkező ügyfelek egyre nagyobb számban veszik igénybe ezt a támogatási formát ugyanis a támogatás maximális összege magasabb, mint az adósságcsökkentési támogatás esetében (továbbá nincs előzetes együttműködés és utánkövetés. A támogatást igénybe vevő ügyfélnek a szükséges önrész megfizetése mellett nem kell a havi lakásfenntartással kapcsolatos fizetési kötelezettségeik teljesítését igazolni.)

A 2010. évben összesen 2.226 fő vette igénybe a Családsegítő Központ szolgáltatásait. **A Családsegítő Központ ügyfélköre többnyire közüzemi szolgáltatónál felhalmozott adósságával kereste fel az Intézmény munkatársait. A második legnagyobb ügyfélcsoport az 55 év feletti tartós munkanélküliek rétegéből kerül ki.** A Szociális Iroda által folyósított rendelkezésre állási támogatás (2011-től bérpótló juttatás) igénybevételéhez kapcsolódó előírás, hogy az ügyfeleknek meg kell jelenniük a Családsegítőnél. 2010-ben a kliensek több, mint fele 35-49 éves személy volt, többségében nők. A Családsegítő Központ ügyfeleinek 42%-a munkanélküli (álláskereső) személy volt.

A Családsegítő Központ számos nem kötelező (mindamellettséggel) hasznos feladatot is ellát. Például az Intézmény 2010. évben 10 különféle csoportfoglalkozást tartott *(irodalmi műhely, korrepetálás, tudor műhely, egészségére klub, jóga, stresszmentes életmeditáció, álláskereső műhely,*

rehabilitációs csoport, bűnmegelőzési tréning, munkavállalási tréning). Ezeken a csoport foglalkozásokon 4.703 alkalommal vettek részt ügyfelek (bizonyos résztvevők több tanfolyamot is látogattak).

Az Intézmény kapcsolatban áll a Magyar Élelmiszerbank Egyesülettel, ahonnan a 2010. év folyamán két alkalommal, összesen 3,088 tonna élelmiszeradományt szállított el és osztott szét közel 300 rászoruló között. 2011. első félévében 1936 kg tömegű élelmiszer került kiosztásra.

Az Intézmény pályázati finanszírozásból biztosít közösségi pszichiátriai ellátást (ennek keretében szociális szakemberek nyújtanak komplex segítséget a pszichiátriai betegek, és családtagjaik számára). 2011 első negyedévében 48 ellátottal indult a szolgálat, idő közben 16 kliens gondozása zárult le, és 6 új kliens felvételére került sor. A második negyedév 39 ellátottal indult, 6 kliens gondozása zárult le, 9 új kliens felvételére került sor.

A GYERMEKJÓLÉTI KÖZPONT TEVÉKENYSÉGE

A Gyermekjóléti Központ családgondozást nyújt, fő célja a gyermekek családban történő nevelésének elősegítése, a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése. A Gyermekjóléti Központ napi kapcsolatban áll a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival.

Prevenációs tevékenysége részeként, a Gyermekjóléti Központ egyéni és csoportos szolgáltatásokat nyújt, szabadidős programok szervez, utcai és lakótelepi szociális munka végez, kapcsolattartási ügyeletet, készenléti telefonos szolgáltatást működtet, ezen kívül kórházi szociális munkát, pszichiátriai-pszichológusi tanácsadást végez, családterápiát, mediációt biztosít, várandós válsághelyzetben levő kismamákat gondoz.

A Gyermekjóléti Központ ófalui, szabótelepi, hárosi, gyártelepi, és csillagtelepi kliensei túlnyomórészt (mintegy 90%-ban) anyagi és lakhatási problémák miatt keresik fel az Intézményt. Az itt élők általában természetbeni segítséget igényelnének a családgondozótól. A kertvárosi övezetben élők inkább családi konfliktusok, gyermek-szülő kapcsolat pszichés zavara, családon belüli konfliktus miatt kérnek többnyire segítséget.

A Gyermekjóléti Központ közreműködik a gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek számára történő készétel kiosztásában, a nyári szünet idején. Az intézmény munkatársai – az Önkormányzat által küldött közcélú foglalkoztatottak segítségével – 2010-ben napi 300 adag melegíthető készételt osztottak ki a rászoruló családok között.

Az Intézmény munkáját befolyásolta, hogy 2010. január 1-től (jogsabályi változások miatt) új feladatokkal (távoltartás, készenléti ügyelet) bővült az intézmény tevékenysége.

Ugyancsak fontos változás, hogy a tanköteles gyermekek 10 óra igazolatlan hiányzása esetén a családgondozók megkezdik a család és a gyermek gondozását. Amennyiben a hiányzások száma eléri, vagy meghaladja az 50 órát, a tanulót a jegyzői gyámhatóság védelembe veszi. A védelembe vétel során eseti gondnok kijelölése szükséges abban az esetben, ha a gyermek után a szülő rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül. Jelenleg többnyire a családgondozók közül kerülnek ki az eseti gondnokok.

A Gyermekjóléti Központ 2011. évi szakmai programjában új elem, hogy az Intézmény (ún. területi iroda indításával) rendszeres fogadónapokat tart az önkormányzati fenntartású oktatási- nevelési intézményekben (várhatóan 2011. novemberétől indul be az új szolgáltatás). Az új programnak ugyancsak része, hogy a Családsegítő Központ és a Gyermekjóléti Központ a Polgármesteri Hivatalban is területi irodát indít, a hivatali nyitvatartáshoz igazodó időbeosztás szerint. (Mindkét központ 1-1 családgondozója fogadja az ott segítséget kérő ügyfeleket.) Részben ezekhez az új törekvésekhez kapcsolódóan, az intézmény vezetésének célja, hogy az ügyfelekhez fűződő kapcsolatokban, az „egyablakos” ügykezelés felé elmozdulás révén pozitív szemléletváltozás következzen be a Családsegítő Központnál.

A Gyermekjóléti Központ – kötelező feladatai mellett – számos önként vállalt, speciális feladatot is felvállal. Ilyen pl. az ún. kapcsolattartási ügyelet, amit az intézmény egyik munkatársa és egy külsős kolléga megbízási díj

alapján lát el. (2011. első félévben 11 család vette igénybe ezt a szolgáltatást, gyámhivatali határozattal, bírósági döntés alapján, vagy önkéntesen.)

Kórházi szociális munka koordinálásával egy fő családgondozó foglalkozik az intézményből (2011. első félévében 4 gyermek esetében küldött jelzést a Heim Pál Gyermekkorház).

Az intézmény nyitva tartási idején túl a családgondozók ún. krízis telefonos ügyeletet tartanak. (Elvileg ezen a telefonon tudják fogadni a munkatársak a családon belüli erőszak és egyéb krízishelyzetek miatti bejelentéseket. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy a krízishelyzetbe kerülő lakosok nem élnek ezzel a lehetőséggel, ugyanakkor sokan telefonálnak – munkaidőn túl – önkormányzati segélyekkel, lakáspályázattal kapcsolatos ügyekben.)

Az Intézmény két munkatársa lát el utcai szociális munka ellátására vonatkozó feladatot. A feladatot a munkatársak megbízási szerződés alapján látják el (tekintettel arra, hogy az utcai szociális munka a késő délutáni-esti órákban zajlik.) 2011. első félévében 123 gyermekkel történt kapcsolatfelvétel. **A szolgáltatás rendkívül fontos (gyermekvédelmi és bűnmegelőzési szempontból egyaránt) – ugyanakkor érdemes lenne megfontolni, hogy saját alkalmazottak esetében munkajogilag, munkaszervezés szempontjából célravezető forma-e a megbízási munkaviszony. Illetve azt is érdemes lenne egyeztetni, hogy más szolgáltatók milyen körzetekben (és milyen ellátási szerződések alapján) végeznek hasonló tevékenységet Csepelen.**

Az Intézmény közlése szerint a Családsegítő Központ munkatársai 2011. I. félévében az Intézmény épületében 3925 alkalommal találkoztak ügyfelekkel. Ebbe a számba beletartoznak az ügyeleti ellátásban részesülők is, akikkel esetenapló nem került felvételre.

AZ IDŐS-ÉS FOGYATÉKOS ELLÁTÁSI KÖZPONT TEVÉKENYSÉGE

Az Idős-és Fogyatékos Ellátási Központ házi segítségnyújtást, szociális étkeztetést, jelzőrendszeres házi segítségnyújtást, idősek nappali ellátását,

fogyatékos személyek nappali ellátását végzi, ezen kívül támogató szolgáltatást, valamint időskorúak számára gondozóházi ellátást (átmeneti elhelyezést) biztosít.

Az Idős és Fogyatékos Ellátási Központ kliensei főleg az egészségi állapot romlása, önellátási képesség csökkent volta miatt veszik igénybe az Intézmény szolgáltatásait.

A házi segítségnyújtás esetében az ellátottak létszáma szembetűnően csökkent. Annak ellenére, hogy az ellátotti létszám 2010-ben (2009-hez képest) csökkent, az egy főre jutó „aktív” (azaz lakáson töltött) gondozási idő emelkedett (Nézetünk szerint a házi segítségnyújtás részben amiatt csökkent le, hogy 2010-ben az intézmény bevezette a nappali ellátáshoz igényelhető kedvezményes hétfégi ételszállítást. A csökkenésben ezen kívül alternatív szolgáltatók megjelenése is szerepet játszott.) **Mindenképp érdemes lenne az intézményi vezetésnek részleteiben áttekinteni a házi segítségnyújtás problémáit, a csökkenés okait – és ezzel összefüggésben kellene döntenie a működési engedélyben rögzített kapacitásokról, tekintettel a szolgáltatás személyi feltételeire.**

2010 végén megszűnt a Duna utcai „nyugdíjasházban” történő (részben szabálytalan finanszírozású) ellátás. A ház lényegében speciális bérlakások együttesét jelentette, melyben a bérleti szerződéshez kapcsolódóan 24 órás nővérügyelet kapcsolódott. Egy ideig a Csepeli Szociális Szolgálat házi segítségnyújtást is biztosított a ház lakói számára. Valójában a „nyugdíjasház” nem minősült szociális intézménynek, státusza éveken át problémát jelentett a normatív finanszírozás oldaláról. A házi segítségnyújtás szolgáltatásra vonatkozó működési engedély a telephelyen 2010.12.31-i nappal hatályát veszítette. A területi gondozónők 2011. januárjától biztosítanak gondozást a nyugdíjasházban – kizárólag ellátási megállapodással rendelkező személyek részére.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás – 2010. januárjától – kikerült a kötelezően ellátandó feladatok közül. Az Intézmény a szolgáltatást azóta pályázati finanszírozással működteti (4 fő szakképzett gondozó segítségével).

2010. második félévétől térítési díj megfizetése mellett vehető igénybe a szolgáltatás (a hatályos helyi rendelet szabályozza a szolgáltatás térítési díját, mely az ellátott jövedelmétől függ. A szolgáltatás 40 feladategységre szerződött – a gépek meghibásodásai miatt az intézmény ezt nem tudja 100%-osan biztosítani. Az adótorony használatát a Máltai Szeretetszolgálat biztosítja. **Mindenképpen célszerű lenne, ha az intézményi vezetés megvizsgálná a lehetőségeit annak, hogy van-e mód a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás bővítésére (a 40 készülékes kapacitás meglehetősen alacsony). Ugyancsak érdemes lenne megoldani a hibás készülékek javítását, pótlását, ugyanis a feladategységek teljesítésének elmaradása miatt az intézmény finanszírozási forrásoktól esik el. Érdemes lenne tájékozódni arról is, hogy milyen egyéb technikai szolgáltatók tudnának adótornyot biztosítani (nem biztos, hogy – a bizonyos tekintetben „rivális” – Máltai Szeretetszolgálat feltételei a legkedvezőbbek).**

Az Intézmény az idősek nappali ellátását a Vereckei utcában és a Simon Bolívar sétányon található telephelyen biztosítja. (2010-ben történt meg a Vereckei utcai épület fürdőszobáinak akadálymentesítése.) Az idősklub ellátottjai számára az épületben külső vállalkozók (fodrász, kozmetikus, pedikűrös) nyújtanak (a vállalkozó számára térítendő) szolgáltatásokat.

Fogyatékos személyek nappali ellátása esetében problémát okoz, hogy a jelenlegi szakmai létszám mellett az ellátás biztosítása nehezen megoldható. (A törvény szerint előírt minimális gondozói létszám: 4 fő). **Fontos lenne a fogyatékos nappali ellátáshoz szükséges szakmai létszám mielőbbi rendezése.**

Az Intézmény által működtetett átmeneti gondozóházában a kihasználtság 2010-ben közel 100%-os volt. A mindössze 10 fős ellátotti keret meglehetősen alacsony – az igények és egyúttal a gazdaságos üzemeltetés szempontjából is. **Mindenképpen célszerű lenne megfontolni az átmeneti gondozóház kapacitásának megnövelését, vagy rentábilis ellátotti létszám (min. 100 fő) esetén megszervezni önkormányzati fenntartásban, az idősek**

bennlakásos ellátását. Erre az ellátásra az Intézményhez érkező jelzések szerint nagy szükség lenne Csepelen.

A Támogató Szolgálat személyi segítséget, és személyszállítási feladatot lát el fogyatékos személyek számára. A 2010. évi finanszírozási szerződés szerinti feladatmutató alapján folyósított állami (pályázati) támogatás 8.940 eFt volt. 2010-ben, a Támogató Szolgálat önkormányzati forrásból új, korszerű mikrobuszt kapott feladatainak ellátásához.

Az idős- és fogyatékos ellátás kérdésköréhez fontos adalék, hogy fővárosi és országos szinten egyaránt megoldatlan a halmozottan fogyatékos és autista személyek nappali ellátása. Minthogy ezen a téren az elmúlt években nem történt érdemi előrelépés, ez nagyban befolyásolja a Csepelen élő érintettek helyzetét is. Szintén megoldatlan a szenvedélybetegek, pszichiátriai betegek nappali ellátása – ezeket az ellátásokat esetleg civil partnerekkel, vagy a CSEVAK Zrt.-vel együttműködve, támogatott foglalkoztatással kombinálva lehetne részben megoldani. Ugyancsak szükség lenne az idősek mellett a fogyatékos személyek, pszichiátriai és szenvedélybetegek számára is átmeneti otthont biztosítani. Belátható időn belül azonban egyenlőre nem látszanak a feltételei annak, hogy Csepelen kerületi vagy fővárosi fenntartásban biztosítottak lesznek ezek az ellátási formák.

A CSALÁDSEGÍTŐ KÖZÖSSÉGI HÁZ MŰKÖDÉSE

A Családsegítő Közösségi Ház az Ady lakótelep szociális városrehabilitációs pályázat (KMOP-5.1.1/C-2f-2009-0004) keretében közösségi szabadidős szolgáltatásokat biztosít (a programban hozzávetőleg a lakótelep népességének 2%-a kapcsolódik be). A Közösségi létrehozása pályázati forrásból történt, az Önkormányzat (egyenlőre) öt éves fenntartást vállalt.

STRATÉGIAI ÉS INTÉZMÉNYSZERVEZÉSI KÉRDÉSEK

Az előzőekből látható, hogy a szolgáltatások jövőjével kapcsolatban több elgondolás is felmerül. Noha 2009-ben elkészült a Kerület „Szociális és

Gyermekjóléti Szolgáltatástervezési koncepciója”, 2007-ben (2015-ig szóló időtávban) „Csepel Önkormányzatának Esélyegyenlőségi programja” – mégis hiányosság, hogy sem ágazati, sem pedig intézményi szinten nem fogalmaztak meg stratégiai tervet. **Álláspontunk szerint mielőbb fontos lenne egy ágazati, s azon belül intézményi szintű stratégiai terv elfogadása, már csak azért is, mert a szociális ellátások jövője épp ezekben a hónapokban rendeződik újjá.**

Az intézményi kérdőívben is tükröződik, hogy – vélhetően az információhiány, a cselekvési program hiánya miatt – az intézményvezetés bizonytalansági tényezőt lát pl. a Szolgáltatási Törvény bevezetésében, s ennek nyomán tart a kialakuló „piaci” helyzettől, s leginkább egyes munkatársak státuszának kérdésessé válásától.

A fenntartó részéről a Szociális és Egészségügyi Ágazat gyakorol szakmai és gazdasági jellegű felügyeletet (ellenőrzési jogkört) az intézmény felett. A vezetői értekezleten rendszeresen részt vesz az Szociális és Egészségügyi Ágazatintézményi koordinátora.) Ugyanakkor meg kell említenünk, hogy az Ágazat korlátozott kapacitásokkal rendelkezik, ugyanis az ágazatvezető és három munkatársa a szociális irányítás kérdései mellett az egészségügy ágazati irányítását, koordinálását is végzi. Talán ezért is **érdemes lenne megfontolni azt a lehetőséget, hogy az Önkormányzat egy nagyintézményt hozzon létre (integrálva az egészségügyi, szociális és gyermekjóléti feladatok ellátását). Ebben a nagyintézményben egy intézményi csúcsvezetés lépne a jelenlegi ágazati irányítás helyébe, központilag biztosított adminisztráció, gazdálkodás, üzemeltetés stb. funkciókat nyújtva az intézmény egyes részlegei számára.**

Az egyes alternatívák megtárgyalása során érdemes lenne külön foglalkozni az eddigi szervezeti átalakítások tapasztalataival. A Csepeli Szociális Szolgálatnál legutóbb 2010. március 1-ével történt átszervezés. Az adósságkezelési és foglalkoztatási csoport, a családgondozói csoport és a közösségi pszichiátriai csoport integrációjával létrejött a Családsegítő Központ. Az átszervezést hivatalosan az indokolta, hogy a csoportok szakmai munkája nem volt egységesen áttekinthető és az együttműködés sem volt mindig feltétlenül összehangolt. Tény, hogy az átszervezést követően átalakult a korábbi

munkamenet. Az átszervezés egyik fontos célja az volt, hogy az ügyfél a lehető legegyszerűbb módon, leggyorsabban jusson hozzá a számára megfelelő szolgáltatáshoz. Az átszervezés nyomán, a kliensek a problémáikkal ún. esetgazdához kapcsolódnak, aki az ügyfél érdekében végzett munkát folyamatosan monitorozza és végigköveti, (különösen az adósságkezelés, foglalkoztatás, jogi segítségnyújtás területén). Az átszervezéshez kapcsolódóan az intézmény dolgozói létszámát, 2010. április 1.-től 3 fővel megemelték.

KLIENSEK, CÉLCSOPORTOK

Az Intézmény célcsoportja lényegében a teljes csepeli népesség. A fogyatékos személyek nappali ellátása tekintetében célcsoportnak tekinthető Pesterzsébet is (mely kerület számára az Intézmény ellátási szerződés keretében biztosít szolgáltatást).

7. táblázat

<i>Kliensek becsült megoszlása lakóhely szerint</i>		
	Családsegítő Központ	Gyermekjóléti Központ
Belváros	22,0%	22,0%
Szabótelep	13,0%	-
Ófalu	2,0%	11,0%
Gyártelep	7%	7,0%
Erdőalja	17,5%	2,0%
Királymajor	5,0%	3,0%
Kertváros	2,0%	7,0%
Királyerdő	9,0%	5,0%
Csillagtelep	10,5%	16,0%
Erdősor	5,0%	12,0%
Csepel- Rózsadomb	1,5%	-
Háros	4,5%	7,0%
Vízmű ltp.	1,0%	-
Rákóczi	-	8,0%
Összesen	100%	100%

Az Intézmény közel két évtizede a jelenlegi székhelyen illetve telephelyeken működik. A csepeli lakosok ismerik az intézményt és általában könnyen meg is találják. (Az intézmény ezen kívül rendelkezik internetes

honlappal is – ezt folyamatosan frissítik –, ezen felül rendszeresen jelentetnek program-ajánló felhívásokat a helyi írott sajtóban.)

Tény, hogy az intézmény a kerület jól megközelíthető, központi helyén található, ugyanakkor a telephelyek elhelyezkedése is azt mutatja, hogy akkoriban, amikor ez a térbeli struktúra kialakult, a tervezők nem kívántak az egész kerületre vonatkozó teljes lefedettséget megvalósítani. Az ellátás súlypontja így a belső, lakótelepi részekre helyeződött, miközben a külső kerület-részek ellátása részleges maradt.

8. táblázat

Szolgáltatást/ellátást igénybevevők száma az elmúlt években	Kliensek száma (fő)		
	2009	2010	2011 1-7 hó
Családsegítő Központ	1687	2226	810
Gyermekjóléti Központ	996	1267	712
Idős és Fogyatékos ellátási Központ:			
Szociális étkeztetés	488	601	573
Házi segítségnyújtás	216	199	162
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	40	49	47
Idősek nappali ellátása	94	97	78
Fogyatékos személyek nappali ellátása	21	22	
Támogató szolgáltatás	43	49	55
Időskorúak gondozóháza ellátása	18	24	15

FEJLESZTÉSI IGÉNYEK, SZAKMAI EGYÜTTMŰKÖDÉSI LEHETŐSÉGEK

Az Intézmény szinte teljes körűen meg tud felelni lakossági igényeknek az ügyintézés, információnyújtás, életvezetési, lelki-mentális, családi-kapcsolati problémák kezelése, konfliktuskezelés tekintetében. Ugyancsak biztosított az idős személyek otthonukban történő szociális segítsége, a gyermekek átmenti gondoskodásának biztosítása. (A Gyermekjóléti Központ, a szakfeladatok ellátása során hatósági-bíróági megkereséseknek is eleget tud tenni.)

Bizonyos mértékű nehézségek, kapacitásgondok azonban az alábbi területeken okoznak kisebb-nagyobb nehézségeket:

- Az idős- és fogyatékos ellátás esetében a hétvégi illetve munkaidőn túli sürgősségi és egyéb igénynek kielégítése nem megoldott (kivéve a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás szolgáltatással rendelkezők segélyhívásait). A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás esetében ugyanakkor várólista van a készülékekre.
- A Családsegítő Központ esetében az adósságkezelési szolgáltatást igénybevevők időnként nehezen veszik tudomásul, hogy az Intézmény munkatársai a helyi rendeletnek és a szociális törvény előírásainak alapján tudnak csak (korlátozott) segítséget nyújtani – nem minden kérelmező felel meg a rendelet előírásainak.
- A Gyermejjóléti Központ esetében több programra lenne lakossági igény. (Az Intézmény általában kéthetente szervez szabadidős programokat, többnyire péntek délutánonként.) Ugyancsak igény lenne nyári táboroztatásra, szünidei programok szervezésére. (Anyagi okok miatt az Intézmény már három éve nem szervez nyári tábort – noha erre a szülők részéről igény lenne.)
- Az élelmiszersegélyek esetében gondot okoz, hogy egy évben ugyanazon család csak egy alkalommal részesülhet segítségnyújtásban. (Az Intézmény szerződéses kapcsolatban áll az Élelmiszer Bankkal – és évente több alkalommal kap tartós élelmiszert segélyezés céljára.) Az Intézmény az Önkormányzat által nyújtott „karácsonyi csomag” kiosztásában is részt vesz, azonban nem tud minden rászorulóknak segíteni. (Az Intézmény a nyári gyermekétkeztetés biztosításában is részt vesz – évente mintegy 300 rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülő gyermek jogosult erre az ellátásra – a családgondozók ugyanakkor csak 220 gyermeknek tudtak ételt osztani munkanapokon, a nyári szünet idején.)

- Ugyancsak nagyobb lenne az igény a természetbeni támogatások nyújtására – pl. téli tüzelő biztosítása, anyagi támogatásra a gyógyszerköltségekhez stb.)
- Jelenleg a kerületben megoldatlan a szociális foglalkoztatás.
- Ugyancsak hiányzik az autista felnőttek számára történő nappali ellátás.

Bizonyos ellátások esetében az Intézmény más (fővárosi, civil vagy egyházi fenntartású) intézményekhez irányítja át a klienseket:

- A Gyermekjóléti Központ munkatársai a szexuálisan zaklatott/bántalmazott gyermekeket az Eszter Ambulancia szakemberihez irányítják, (a családgondozást azonban az Intézmény végzi). Az Intézmény munkatársai segítséget nyújtanak (döntően magatartás-zavaros gyermekek esetében) a szülőknek az óvoda-, iskola-váltásban (akár nem kerületi önkormányzat által fenntartott intézménybe is). Ugyanakkor nehezen helyezhető el olyan gyermek, akinek nincsen csepeli állandó vagy tartózkodási címe – ilyen esetben az Oktatási Iroda segítségét kéri a családgondozók. Abban az esetben, amikor hetes iskolai elhelyezést kér a szülő, a Gyermekjóléti Központ támogató javaslatot adhat a felvételhez (a hetes iskola fővárosi fenntartású).
- A Családsegítő és a Gyermekjóléti Központ a bántalmazott anyák esetében (amennyiben az anya elfogadja a védett házban való elhelyezést) a Krízisvonallal veszi fel a kapcsolatot. (Amennyiben a gyermek átmenti gondoskodása, vagy a család átmeneti elhelyezése válik szükségessé, akkor az önkormányzattal ellátási szerződésben álló egyházi/civil szervezetekkel veszik fel a kapcsolatot.)

- Az Intézmény a banki hitel (többnyire devizahitel) miatt eladósodott ügyfeleket általában a Banki Hitelkárosultak Egyesületéhez tudja irányítani.
- Pótlólagos természetbeni juttatások biztosítása céljából a Családsegítő és Gyermejkölési Központ legtöbbször a Magyar Ökumenikus Szolgálat, a Magyar Vöröskereszt, a Nagycsaládosok Országos Egyesületével, a Szent Erzsébet Karitással veszi fel a kapcsolatot.
- Tartós intézményi elhelyezést igénylő személyeket az Intézmény a kerületi Szociális Irodához, a Fővárosi Idősek Otthonához irányítja.
- Az Intézmény családgondozói ugyancsak kapcsolatokkal rendelkeznek a fővárosi hajléktalan ellátással is.
- A Máltai Szeretetszolgálat biztosítja a jelzőrendszeres házi segítségnyújtáshoz az adótorony használatát.

Az intézmény részéről az alábbi szolgáltatás-fejlesztési javaslatok fogalmazódtak meg:

- szociális foglalkoztatás beindítása,
- autista felnőttek nappali ellátása,
- bentlakásos intézményi férőhelyek biztosítása (idős személyek részére),
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás technikai feltételeinek javítása (elavult készülékek cseréje),
- házi segítségnyújtás, valamint a Támogató Szolgálat szolgáltatási idejének növelése (munkaidőn túli intervallumokban és hétvégén is).

ÜGYFÉL-ELÉGEDETTSÉG, JOGSZABÁLYOK BETARTÁSA

Az Intézmény álláspontja szerint az ügyfelek többségében elégedettek az ellátások és szolgáltatások színvonalával. Az ellátotti létszámhoz képest kevés panasz érkezett be az intézményhez. (A Családsegítő- és Gyermejjóléti Központ esetében általában akkor történik visszajelzés az ügyfelek részéről, ha a családgondozó nem ad kézzelfogható, azonnali segítséget.) A szociális étkeztetéssel kapcsolatos elégedettségmérés folyamatban van.

Az elmúlt években az Intézménynek az alábbi peres ügyei voltak:

- A 2009. év elején sikkasztás miatt rendőrségi feljelentés, majd bírósági eljárás történt;
- 2010-ben az Intézmény három volt munkatársa munkaügyi pert indított a munkáltató ellen. (Egy esetben peren kívüli megegyezés született, másik esetben az eljárás másodfokon folytatódik, 2012. májusában lesz a következő tárgyalás, harmadik esetben a per folyamatban van.)
- A Közbeszerzési Tanácsnál a közbeszerzés elbírálását (szociális étkeztetés) támadta meg a NUTRITÍV KFT.
- A PING SYSTEM (informatikai cég) szerződésben foglaltaknak nem tett eleget, emiatt bírósági per van folyamatban.

Az intézmény szakmai és gazdasági tevékenységét számos állami hatóság ellenőrzi (NRSZH, Módszertani intézmények, MÁK, Kormányhivatal, Állami Számvevőszék, APEH). A 2010-ben és 2011. első félévében számos szakmai, hatósági ellenőrzés történt az intézménynél – ezek az ellenőrzések jelentősnek mondható hibákat, szakmai hiányosságokat nem tártak föl. Az Intézmény rendelkezik tanúsítvánnyal, szakmai programmal, szervezeti és működési szabályzattal, (kifüggesztett) házirenddel, szakmai felelősségbiztosítással. Minden szakterület rendelkezik munkatervvel és ügyrenddel.

Az elmúlt három év során az Önkormányzat részéről belső ellenőrzés történt az Intézménynél, volt pályázati pénz felhasználására irányuló vizsgálat, az idős és fogyatékos ellátás esetében rendszeres ellenőrzést folytat a Magyar Államkincstár, a Közép-Magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal, a Szociális és Gyámhivatal, a Máltai Szeretetszolgálat Módszertani Intézménye. Az ellenőrzések egyes munkavállalók esetében tártak föl kisebb (nem súlyos) hibákat. Ugyancsak nem súlyos, mindazonáltal említésre méltó hiba adódott az önköltség számítással, valamint bizonyos személyi és tárgyi feltételek betartásával kapcsolatban.

HUMÁN ERŐFORRÁS GAZDÁLKODÁS, MUNKAÜGY

Az intézmény dolgozóinak létszáma 2011. augusztusában 101 fő volt.

9. táblázat

Munkakör (végzettség)	Létszám (fő)
Vezető beosztású munkatársak	15
Szociális gondozó, középfokú	36
Szociális gondozó, felsőfokú	1
Család gondozó, felsőfokú	16
Család gondozó, középfokú	4
Takarító-konyhai dolgozó, alacsonyfokú	9
Gyógy pedagógus, felsőfokú	1
Számviteli ügyintéző, középfokú	1
Pénztáros, középfokú	1
Pénzügyi előadó, középfokú	2
Iratkezelő, középfokú	1
Üzemeltetési ügyintéző, középfokú	1
Bér és munkaügyi ügyintéző, középfokú	1
Kertész, alacsonyfokú	1
Pszichológus, felsőfokú	1
Adminisztrátor, alacsonyfokú	1
Ügyfélszolgálati tanácsadó, középfokú	1
Szociális asszisztens	1
Szociális ügyintéző, középfokú	1
Személyi segítő, középfokú	2
Gépkocsivezető	1
Közösségi gondozó, középfokú	2
Projektasszisztens, középfokú	1
ÖSSZESEN:	101

Az Intézmény munkatársainak szakmai végzettsége jelenleg megfelel az előírásoknak. A Gyermekjóléti Központ, a Családsegítő Központ, valamint az Idős és Fogyatékos Ellátási Központ dolgozóinak mindegyike a betöltött státuszhoz szükséges végzettséggel rendelkezik. Az intézményvezető és helyettese valamint az idős és fogyatékos ellátási központ vezetője is rendelkezik a szociális szakvizsgával.

Az Intézmény közlése szerint takarékosági megfontolásokból, jelenleg 4 álláshely (GYES/GYED-en levő kollégák álláshelye) nincs betöltve az intézménynél. **Mindenképpen érdemes lenne a működési engedélyekben foglalt ellátotti létszámok, a (valós) ellátotti létszám és a szolgáltatásokra vonatkozó személyi feltételek áttekintésével tisztázni azt, hogy milyen területeken van létszámhiány, s milyen területeken van esetleg dolgozói létszámtöbblet. A hiányokat átcsoportosítással, új dolgozó felvételével kell orvosolni.**

A létszámgazdálkodást befolyásolja, hogy új feladatként jelenik meg az oktatási-nevelési intézményekben történő fogadónapok tartása, a polgármesteri Hivatalban történő ügyfélfogadás. A tervezett autista-csoport elindítása új munkatársak felvételét igényli. A munkaidő-gazdálkodással kapcsolatban várhatóan továbbra is adottságként kell kezelni a kötelező adminisztrációval való leterheltséget. (A 8 órás munkaidőből hozzávetőleg 3 órát köt le az adminisztráció.) Új dolgozók felvétele esetén általános szempont, a szakmai tudás mellett az empátia, helyzetmegoldó képesség.

10. táblázat

Dolgozói fluktuáció (2009-2011)	felvett munkatársak száma	kilépett munkatársak száma (fő)
Mentálhigiénés munkatárs	3	3
Családgondozó	16	17
Számviteli ügyintéző	1	
Pénzügyi ügyintéző	1	
Pszichológus	4	4
Szociális gondozó	6	6
Iratkezelő	1	
Szociális asszisztens	1	
Rendszergazda	1	1
Üzemeltetési ügyintéző	2	1
Közösségi gondozó	1	
Projekt asszisztens	1	
Szociális ügyintéző	1	
Takarító/alapfokú		3
Összesen	39	35

11. táblázat

Intézményvezetői megbízatások időtartama (2007-2011)			
1.	2007.07.01	-	2008.09.08
2.	2008.09.09	-	2008.12.19
3.	2008.12.20	-	2009.07.31
4.	2009.08.01	-	2011.04.30
5.*	2011.05.01	-	2011.07.17
6.	2011.07.18	-	

* Nevezett periódusban int.vez. helyettes látta el a vezetői feladatokat

A jelenlegi intézményvezető határozott időre lett kinevezve, 2011. július 18.-tól 2014. szeptember 30-ig terjedő hatállyal. Egyéb vezetői posztokon az alábbi változások történtek az elmúlt néhány évben:

- Intézmény vezető helyettes váltás történt 2010. május 1.-én és 2010. szeptember 1.-én.
- Gazdasági vezető váltás történt 2009. október 1.-én.
- Gyermekjóléti Központ vezető váltás történt 2008. december 30.-án és 2011. január 1.-én.
- A Családsegítő Központnak új vezetője van 2011. július 1.-től.
- Az Idős és Fogytékos Ellátási Központ jelenlegi vezetője 2009. március 2.-tól látja el feladatát.
- Az Intézmény jelenlegi pénzügyi csoportvezetője 2011. április 13.-tól látja el feladatát.
- Az Alapszolgáltatási Csoport jelenlegi vezetője 2011. január 1.-től látja el feladatát.
- A Támogató Szolgálat vezetője 2009. április 1.-től látja el feladatát.

Az átszervezésekkel párhuzamosan, az elmúlt években meglehetősen gyakori személycserék történtek vezetői szinteken. A tapasztalatok szerint a túl gyakori vezetőcseré nem hat kedvezően a feladatellátásra – remélhetőleg a jelenlegi (széles körű tapasztalatokkal rendelkező, kiváló felkészültségű) intézményvezető kinevezésével ez a kérdés megoldódott.

Az intézmény kedvező jellemzője ugyanakkor, hogy biztosítottak tekinthető a szakmai utánpótlás (minden ellátási formánál vannak fiatal pályakezdők, GYED-ről, GYES-ről visszatérő munkatársak). Az intézménynél általános gyakorlat, hogy a szakmai tapasztalattal nem rendelkező munkatársak mellé szakmai segítőt neveznek ki. A Családsegítő és Gyermekjóléti Központban is bevezetésre került a szupervízió és az esetmegbeszélés. (Az idős- és fogyatékos ellátásban néhány alkalommal történt szupervízió és esetmegbeszélés, azonban a kollégák ezt „ismeretlen okból” nem igényelték tovább.)

Kiegészítés (burn-out) ritkán fordul elő az intézmény dolgozóinál. A gyakori intézmény-vezető átmenetileg bizonytalanságot okozott a munkatársak körében. Az intézmény vezetői szerint a dolgozók alapvető megélhetési problémákkal küzdenek az alacsony bérezés miatt, ami nyilvánvalóan befolyásolja közérzetüket.

Az Intézmény szerint, az elmúlt évben javultak az intézményen belül emberi kapcsolatok. A dolgozók jobban megismerték egymást, amiben szerepet játszott, hogy bevezetésre került: évente legalább két alkalommal (munkaidőn kívül) közös főzéssel egybekötött csapatépítést rendez az intézmény. (Ennek helyszíne az intézmény valamelyik telephelye.) Összességében megállapítható, hogy a relatíve magas fluktuáció ellenére általában véve jók a munkahelyen belüli emberi kapcsolatok.

12. táblázat

Dolgozók létszáma bérezési kategóriánként					
Kategória	Bérsáv (Ft)			Fő	Átlagbér (Ft)
A/6-A/14	78 000	-	87 100	9	83 356
B/10	78 000	-	93 000	2	81 222

C/3-C/11	94 000	-	98 900	3	92 950
D/2-D/14	94 000	-	111 600	50	96 459
E/2-E14	94 000	-	128 400	8	114 004
F/1-F/12	122 000	-	181 500	24	136 996
G/4-G11	141 900	-	185 100	6	160 920
H/1-H11	129 500	-	210 400	5	163 041
I/7-I/11	197 700	-	233 900	2	215 818

13. táblázat

A Csepeli Szociális Szolgálat vezető beosztású munkatársai	
Név	Beosztás
Dombainé Arany Veronika	Intézményvezető
Nagyné Kovács Tímea	Intézményvezető helyettes
Dorner Klára	Gazdasági vezető
Stegnerné Czagány Ildikó	Pénzügyi és üzemeltetési csoportvezető
Mikéné Csordás Nikolett	Gyermekjóléti Központ vezető
Némedy Nóra	Gyermekjóléti Központ vezető hely.
Vincze Péter	Családsegítő Központ vezető
Bihari Judit	Családsegítő Központ vezető h.
Takácsné Juhász Ildikó	Idős és fogyatékos ellátás központvezető
Ellerné Szászi Andrea	Alapszolgáltatási csoportvezető
Pál Gusztávné	Intézményi ellátási csoportvezető
Darnai Eszter	Fogyatékos ellátási csoportvezető
Farkasné Pap Judit	Intézményi ellátási csoportvezető
Cseténé Kiss Barbara	Vezető gondozó
Siska András	Közösségi szolgáltatások csoportvezető

AZ INTÉZMÉNY GAZDÁLKODÁSA

Az utóbbi két év költségvetési gazdálkodásának sajátossága, hogy 2009-ben és 2010-ben egyaránt, az utolsó módosított előirányzatnál mintegy 10%-kal kevesebb lett az intézmény kiadásainak összege – ebből adódóan jelentős

pénzmaradvány képződött. Az eltérést részben az év közben életbe léptetett takarékosági intézkedések okozták. Másrészt, a 2010. évre vonatkozóan, a gazdálkodási adatok számbavételét nehezíti, hogy az év első felében a Csepeli Szociális Szolgálat a Csepeli Egészségügyi Szolgálat (CSESZ) részlegeként működött, a második félévben viszont önállóan gazdálkodó intézményként. Emiatt, a 2010. évi zárszámadásban, az Intézmény első félévi bevételei és kiadásai a CSESZ-nél jelennek meg, míg a második félévi adatok már a saját intézményi rovatban. Az intézmény 2010. évi költségvetési tervezését nehezítette, hogy az önálló intézménnyé történő év közbeni átalakulás miatt, bizonyos költség-elemek tervezése bizonytalanná vált.

14. táblázat

A Csepeli Szociális Szolgálat költségvetési előirányzatai és teljesítései (mFt) <i>/intézményi közlés/</i>	2009	2010	2011
Eredeti előirányzat	459	461	435
Utolsó módosított előirányzat	461	560	487
Tény	415	502	-

Ugyancsak nehezíti a tisztánlátást, hogy – valószínűleg az átszervezés miatt – nem tökéletesen egyeznek az Intézmény saját gazdasági adatai, a 2010. évi zárszámadásból kinyerhető adatokkal. (A zárszámadás alapján az intézmény kiadása 522 mFt-ot tesznek ki 2010-ben, míg az Intézmény mindössze 502 mFt-ot tüntetett fel az átvilágításhoz kapcsolódó adatközlésében.)

Eme pontatlanságtól eltekintve, az Intézmény gazdálkodásának lényegi jellemzője, hogy az állami normatíva csak viszonylag kis hányadban fedezi a kiadásokat. Sokatmondó arány, hogy **a normatív bevételeknek mintegy négyszeresét biztosítja az Önkormányzat, támogatás formájában**, ami országos összehasonlításban magas arálynak számít.

15. táblázat

A Csepeli Szociális Szolgálat bevételei (eFt) <i>/intézményi közlés/</i>	2010	2011 jan.1.–július 30.
Állami normatíva	95 869	50 366

Önkormányzati támogatás	408 312	207 668
Térítési díjbevételek	32 869	23 370
Pályázati forrás	11 119	0
Egyéb forrás	46 665	58 166
ÖSSZES BEVÉTEL	594 834	339 570

16. táblázat

2010. évi normatív támogatások (2011. évi struktúrában)	2010. évi feladatmutatók		2010. évi fajl. normatíva	2010. évi normatív támogatás	
	TERV	TÉNY		TERV	TÉNY
Szociális alapszolgáltatás	11,10	11,10	1 975 000	21 922 500	21 922 500
Gyermekjóléti alapszolgáltatás	11,10	11,10	1 975 000	21 922 500	21 922 500
Gyermekjóléti központ	12	12	174 950	2 099 400	2 099 400
Szociális étkeztetés	327	433	55 362,50	18 103 538	23 971 963
Házi segítségnyújtás	66	65	166 087,5	10 961 775	10 795 688
Időskorúak nappali ellátása	37	47	88 580,0	3 277 460	4 163 260
Fogy. szem. nappali ellátása	13	13	405 600,0	5 272 800	5 272 800
Időskorúak átmeneti otthona	10	9	635 650,0	6 356 500	5 720 850
Szociális továbbképzés	77	77	9 400,0	723 800	723 800
Összesen				90 640 273	96 592 760

17. táblázat

2011. évi normatív támogatások	2011. évi feladatmutatók		2011. évi fajl. normatíva	2011. évi normatív támogatás	
	TERV	PRGN.		TERV	PRGN.
Szociális alapszolgáltatás	11,04	11,04	1 975 000	21 809 925	21 809 925
Gyermekjóléti alapszolgáltatás	11,04	11,04	1 975 000	21 809 925	21 809 925
Gyermekjóléti központ	12	12	174 950	2 099 400	2 099 400
Szociális étkeztetés	370	490	55 360,00	20 483 200	27 126 400
Házi segítségnyújtás	40	45	166 080,0	6 643 200	7 473 600
Időskorúak nappali ellátása	40	45	88 580,0	3 543 200	3 986 100
Fogy. szem. nappali ellátása	12	12	405 600,0	4 867 200	4 867 200

Időskorúak átmeneti otthona	8	8	635 650,0	5 085 200	5 085 200
Szociális továbbképzés	77	77	9 400,0	723 800	723 800
Összesen				87 065 050	94 981 550

A fenti normatíva-adatok tekintetében megállapítható, hogy a közel 100 milliós normatíva-bevétel több, mint 70%-át három szakfeladat biztosítja: a családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás és az étkeztetés.

18. táblázat

Pályázati úton támogatott szolgáltatások	2010		2011.	
	Feladat-mutató	Támogatás	Feladat-mutató	Támogatás
Támogató szolgálat	3 300	8 940 000	3 450	8 310 000
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	40	1 900 000	40	1 900 000
Közösségi ellátás (pszich. betegek)	40	8 000 000	40	8 000 000
Összesen		16 940 000		18 210 000

A pályázati úton elnyert támogatások tekintetében megállapítható, hogy – nagyjából a támogató szolgáltatás és a közösségi ellátás révén – az intézmény 17-18 mFt-os támogatási forráshoz jut.

19. táblázat

Tájékoztató adatok a térítési díjas szolgáltatásokról	Térítési díj (2011)		Egy fel.egység önköltsége (2010)	2011. évi feladat-mutató
	Intézményi	személyi (60-85 eFt jövedelem.)		
Étkeztetés (szállítással)	535 Ft/adag	310 Ft/adag	805 Ft/adag	490 fő
Házi segítségnyújtás	1.020 Ft/óra	410 Ft/óra	1.860 Ft/óra	45 fő
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	270 Ft/nap	40 Ft/nap	199 Ft/nap	40 fő
Támogató szolgáltatás (személyi segítség)	1.430 Ft/óra	200 Ft/óra	3.250 Ft/óra	3.450 feladat-egység
Támogató szolgáltatás (szállítás)	260 Ft/km	90 Ft/km	281 Ft/km	
Időskorúak nappali ellátása (napi 1x étkezéssel)	2.400 Ft/nap	360 Ft/nap	2.564 Ft/nap	45 fő

Fogyatékos személyek nappali ellátása (napi 1x étkezéssel)	5.505 Ft/nap	360 Ft/nap	6.263 Ft/nap	12 fő
Átmeneti otthon	6.145 Ft/nap 184 eFt/hó	jövedelem max 60%-a 36-51 eFt/hó	6.588 Ft/nap	8 fő

A fenti táblázat tükrében megállapítható, hogy a térítési díjak alacsonynak számítanak, ugyanakkor relatíve magas az étkeztetés önköltsége, valamint a házi segítségnyújtás óradíja.

A magas arányú önkormányzati támogatásban minden bizonnyal szerepet játszik, hogy Csepelen, a szociális ellátásokon belül, a családsegítői és gyermekjóléti feladatellátásnak magas a súlya – ezek az ellátások államilag rendkívül alulfinanszírozottak, ráadásul, ezeknél az ellátásoknál – jellegüknél fogva – általában nincs lehetőség térítési díjak felszámítására.) Mindazonáltal ha figyelembe vesszük az elmúlt években képződött magas összegű pénzmaradványokat, valószínűsíthető, hogy az intézmény költséggazdálkodásában bőven voltak – s talán még mindig vannak – megtakarítási lehetőségek.

20. táblázat

A Csepeli Szociális Szolgálat személyi ráfordításai (eFt) /intézményi közlés/	2010	2011 jan.1.–július 30.
Bérjellegű szem. juttatások	220 272	117 303
Egyéb	22 018	8 154
Járulékok	62 124	31 800
Személyi ráfordítás összesen	304 414	157 257

**A Csepeli Szociális Szolgálat
dolgozói létszámának megoszlása szakfeladatonként
(2011. szeptember)**

Adminisztráció-üzemeltetés	11 fő
Ady-projekt	2 fő
Támogató szolgáltatás	4 fő
Közösségi pszichiátria	3 fő
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	2 fő
Átmeneti otthon	7 fő
Étkeztetés	2 fő
Fogyatékos személyek nappali ellátása	5 fő
Időskorúak nappali ellátása	7 fő
Házi segítségnyújtás	29 fő
Családsegítés	16 fő
Gyermekjóléti szolg.	13 fő

A fentiekből látható, a kiadásoknak mintegy kétharmada megy el a **személyi ráfordítások** (bérek, járulékok stb.) fedezésére. Legtöbben a házi segítségnyújtás, a családsegítés és a gyermekjólét területén dolgoznak. A dolgozói létszámot nagyban meghatározza az egyes szolgáltatások előírt személyi követelményrendszere – **érdemes lenne intézményvezetői szinten áttekinteni, hogy az egyes ellátások valós feladatmutatóinak (és a működési engedélyben foglalt feladatmutatók) tekintetében megfelelő-e a dolgozói létszám.**

A dologi költségekre jellemző, hogy legnagyobb hányadukat az étkeztetés költsége, a vásárolt (orvosi, egészségügyi stb.) közszolgáltatások költsége, a rezsi költségek (villamos áram, víz- és csatorna díj, gázdíj, egyéb fűtőanyag stb.) költségek teszik ki. Éves szinten ugyancsak jelentős költségtételt jelentenek a telefon-, internet-, irodaszer-, takarítószer-ráfordítások.

21. táblázat

A Csepeli Szociális Szolgálat dologi és egyéb ráfordításai (eFt) /intézményi közlés/	2010	2011 jan.1.–július 30.
Villamos áram díja	2 770	1 593

Víz- és csatorna díj	1 655	369
Gázdíj	1 203	757
Egyéb fűtő- és üzemanyag	6 357	6 168
Telefon, internet, kábel TV	7 632	4 271
Takarítószer	1 198	1 070
Gyógyszer	53	-
Irodai anyagok	1 882	1 931
Utazási-szállítási ktg.	335	186
Vásárolt orvosi, egészségügyi szolgáltatás	23 943	10 517
Könyvviteli, gazdasági, jogi szolgáltatások	1 171	1 200
Étkeztetés költsége, vásárolt élelmiszer	54 981	34 574
Bank és biztosítási ktg.	1 716	361
Egyéb ktg.	50 578	23 438
Dologi és egyéb kiadások összesen	155 474	86 435

A dologi kiadásoknak mintegy 35-40%-át a szociális étkeztetés biztosítása miatt felmerülő **vásárolt (meleg) étkeztetés költsége** teszi ki.

A szociális étkeztetést az Intézmény három féle módon biztosítja:

- az étel (menza jellegű) helyben fogyasztásával,
- az étel elvitelének lehetővé tételével,
- lakásra történő szállításával.

A szociális étkeztetésért nem fizetnek személyi térítési díjat azon ellátottak, akik – jövedelemnyilatkozatuk alapján:

- jövedelemmel nem rendelkeznek,
- vagy jövedelmük a 20 ezer forintot nem éri el havonta,
- vagy akik méltányossági kérelmük elbírálása alapján jogosultak a térítésmentes étkeztetésre.

Az étkeztetés térítése Csepelen kedvezményesnek számít. A jövedelemsávós térítési díj rendszerében az átlagnyugdíjjal rendelkező kliensek (60-85 eFt havi jövedelem esetén) 2010-ben 180 Ft-ot fizettek egy adag ebédért (szállítással együtt 230 Ft-ot), 2011-ben 290 illetve 310 Ft-ot (az árak az ÁFÁ-t tartalmazzák.)

Figyelembe véve az étkeztetés önköltségét és normatíváját úgy becsülhetjük, hogy az Önkormányzat 2010-ben adagonként 200-400 Ft-tal támogatta az étkeztetést, az igénybevevők jövedelmétől függően.

Intézményi oldalról valószínűleg az étkeztetés veszteséges volta miatt ítélik „kérdésesnek”, a szociális étkeztetés fejlesztését, pedig ezen a területen lenne igazán szükség (s talán van is reális lehetőség) a továbblépésre.

A kérdéskörhöz kapcsolódik, hogy 2010. évben (közbeszerzési eljárás útján) új szolgáltatót választott az intézmény a szociális étkeztetés biztosítására. (2010. május 17-től, az Intézmény az étkeztetést a Junior Kft.-vel kötött szerződés alapján biztosítja.) Az Intézmény közlése szerint – a folyamatban levő elégedettségmérés „előzetes tapasztalatai” alapján – az igénybe vevő személyek elégedettebbek lettek az étel minőségével és mennyiségével.)

Megjegyezzük, hogy az Intézmény a korábbi szállítónak – a korábbi szerződés szerint – nyolcvan napos (!) fizetési határidőre fizethetett a vásárolt élelmezésért.

A Junior Kft.-től rendelt élelmezés felfutását nagyban elősegítette az intézmény szolgáltatási „innovációja”: az idősek nappali ellátását igénybe vevők részére az intézmény, a szolgáltató váltás idejétől hétvégére is biztosítja az étkeztetést, akár házhoz szállítással is. (Kérdésként vetődik fel, hogy a hétvégi ételszállításra igényelhető-e normatíva, minthogy a szociális étkeztetés elszámolási egysége 251 nap/év. Amennyiben a hétvégi étkeztetés – kiszállítással – önként vállalt feladatnak számít, mindenképpen érdemes felülvizsgálni a kapcsolódó térítési díjakat).

Tény, hogy a hétvégi étel-házhozszállítás bevezetése után – az Intézmény szerint – erőteljesen növekedett az idősek nappali ellátását igénybevevők köre (mindamelllett – részben ugyanezen okból – csökkent valószínűleg a házi segítségnyújtás klienseinek száma.)

Az étkeztetés költségénél jelentős megtakarításra lenne mód akkor, ha a Csepeli Szociális Szolgálat, vagy maga az Önkormányzat saját konyhát üzemeltetne. Mindenképpen javasolható, hogy az Intézmény vezetése

fontolja meg a saját konyha üzemeltetését. Ettől függetlenül szintén érdemes lenne felülvizsgálni a hétvégi – szállítással egybekötött – térítési díjakat.

A költségmegtakarítási lehetőségekhez kapcsolódóan ugyancsak fontos szempontként esik latba az ÁFA kérdése. A külső szolgáltatótól vásárolt étkeztetés költségét növeli az általános forgalmi adó (ÁFA). Mivel az intézmény készen vásárolja az elkészített élelmet, az ÁFA nemcsak az étkeztetés alapanyag-költségét terheli, hanem vásárolt élelmiszer teljes értékére ránehezedik – így a szolgáltató által eszközölt személyi ráfordításokra is. Amennyiben az intézmény saját maga tudná előállítani a szociális étkeztetést, saját konyha üzemeltetése útján, akkor a személyi ráfordításokra nem terhelődne ÁFA, így az intézmény alacsonyabb (ÁFA-val növelt) vételáron tudná biztosítani az étkeztetést.

Megjegyezzük, hogy 2010-ben a visszaigényelhető ÁFA teljesülése 25%-kal maradt el az eredeti előirányzathoz képest, aminek egyik oka az volt (a CSSZSZ 2010. évi beszámolója szerint), hogy az Egészségügyi Szolgálat nem kezelte külön az intézményt megillető ÁFA-t, nem állt rendelkezésre külön analitika (!). Az Intézmény 2010. második félévtől negyedéves ÁFA-bevallóvá vált, így az utolsó negyedéves visszaigényelhető ÁFA összege mindig a következő évben jelenik meg.

Ugyancsak növelhetné a megtakarításokat, ha a konyhán megváltozott munkaképességű dolgozókat is alkalmaznának, akik után foglalkoztatási kedvezményeket vehetne igénybe az intézmény (továbbá csökkenthető lenne a rehabilitációs járulék-fizetés). A konyha fölös kapacitásait más önkormányzati intézmények dolgozóinak, ellátottjainak ételmezésére, vagy vállalkozási jellegű tevékenységre lehetne felhasználni.

Részben az ételmezéssel kapcsolatos megtakarítási lehetőségek miatt célszerű lenne megfontolni a szociális intézmény és a Bölcsőde összevonását, minthogy a Bölcsőde konyhai kapacitása alapján megoldható lenne a saját ételmezés. (Szakmai szempontból ugyancsak fontos lehet, hogy a Bölcsőde és a Szociális Szolgálat integrálásával nagyobbbrészt egy szolgáltatói körbe kerülnének a gyermekjóléti ellátások.)

Visszatérve a költségek témaköréhez, megjegyezzük még, hogy az ételmezésen felüli dologi és egyéb kiadásoknak túlnyomó része vásárolt (orvosi, egészségügyi stb.) közszolgáltatás, rezsi költség, üzemanyag-költség. A költséggazdálkodást nagyban befolyásolja, hogy az ügyrend döntően még mindig papíralapú (a kötelezően vezetendő nyomtatványok, számlák stb. másolása miatt jelentős a fénymásológépek, nyomtatók fenntartási, karbantartási költsége).

Ide kapcsolódik, hogy **2011-ben az intézmény takarékosági intézkedéseket vezetett be: központosítottan szerzi be az irodaszert, vegyszert. Az intézmény törekszik arra, hogy a vásárolt anyagokat a felhasználással párhuzamosan adagolva adja ki a dolgozók számára. Az Intézmény ugyancsak törekszik arra, hogy a telefonhasználat során kiszűrje a magáncélú telefonhasználatot. A dolgozók jelenleg már kódokkal használhatják a fénymásolókat, nyomtatókat. Ez alapján az Intézmény igyekszik ellenőrizni a használat indokoltságát.**

Az intézkedések mellett szól, hogy már érződnek bizonyos mértékű megtakarítások: a telefondíjak esetében a teljesítés 18%-kal alacsonyabb az időarányos előirányzatnál. Ugyancsak megtakarítás képződött a villamos energia felhasználás területén (a teljesítés 12%-kal elmarad az időarányos előirányzattól) – amiben szerepet játszott a világító testek cseréje is (a „szemünk fénye” program keretében).

A költségeket ugyancsak befolyásolta, hogy 2011. első félévéig bezárólag az Önkormányzat a külső ellátási szerződéseket a Csepeli Szociális Szolgáltatón keresztül fizette ki (2011 második felétől az Önkormányzat közvetlenül fizeti az ellátási szerződésekből adódó kötelezettségeket.)

Az Intézmény 2010-ben mintegy 24 mFt-ot költött beruházásra, felújításra (önkormányzati támogatásból). Ebből az összegből közel 15 mFt-ot tett ki a járművásárlás költsége, 9 mFt-ot meghaladó összeg pedig épület-felújításra lett elkölthetve.

22. táblázat

2010. évi főbb beszállítók	Éves megrendelés (mFt)

Junior Vendéglátó zrt.	38,3
Maár-Ta bt.	1,2
Magyar Vöröskereszt	5,9
Burrattino Alapítvány	2,2
Fehér Kereszt	0,8

23. táblázat

Beruházások, felújítások 2010-ben (Ft)	
Épület felújítás	9 574 000
- ebből: Ablak-Market Bt./nyílászárók cseréje/	6 343 000
- Spéter Kft./Völgy u.-i felújítás/	1 931 000
- Bartók Károly Ev./villanyvezetékek felújítása/	1 300 000
Jármű vásárlás	14 638 375
- ebből: Duna Auto/cégautó vásárlás/	3 764 625
- Porsche Kft. /támogató szolgálat kisbusz/	10 873 750
BERUHÁZÁS-FELÚJÍTÁS ÖSSZESEN	24 212 375

Az Intézmény ingatlanjainak többsége az 1980-as években készült, panel épület. Az épületek akadálymentesítettek. A 2010. évben elvégzett nyílászáró cserék után az épület szigetelése, külalakja jobb lett. A panelek hézagaiba azonban a borostyán befut. Célszerű lenne az épületek faljavítását, külső vakolását, festését mielőbb elvégezni. A belső helyiségek tisztasági festése, az ügyfélfogadó bútorzatának cseréje ugyancsak aktuális. A telephelyeken szintén időszerű a tisztasági festés. A Simon B. utcai (jól karbantartott) épület gazdája a CSEVAK Zrt. A Családsegítő Községi Ház (Ady projekt) 2010-ben készül tel, így ennek a telephelynek az infrastrukturális állapota kiváló. Ugyancsak kiváló a gépjárműpark állapota (mint említettük, a régi járműveket 2010-ben cserélte újakra az intézmény). A vásárolt kisbuszt a Támogató Szolgálat használja.

24. táblázat

A Csepeli Szociális Szolgálat ingatlanjainak könyv szerinti értéke 2010.12.31-én	
Megnevezés	Érték (mFt)
Völgy u.82.	35,01
Vereckei u.10.	13,2
Kiss János altb.u.54.	129,5

Ady Községi Ház	n.a.
Simon Bolivar sétány (CSEVAK tulajdona)	-
ÖSSZESEN	177,71

Mindegyik telephely akadálymentes. A fűtési mód távfűtés – ezen a téren az intézmény nem tervez fűtés-korszerűsítést. 2011. első hét hónapjában az Intézménynél nem történt beruházás – a további hónapokra sincsenek tervbe véve beruházások. Pótlólagos fejlesztési források esetén az intézmény elsősorban épület-felújításra költene, valamint a berendezési/felszerelési tárgyak, bútorzat cseréjére.

Az Intézmény más intézményekkel nem használ közösen szolgáltató egységeket (konyha, mosoda, portaszolgálat, szállítás stb.) Az Intézmény nem folytat vállalkozási tevékenységet és nem vállalt több évre kiható pénzügyi kötelezettségeket (leszámítva a közmű- és vásárolt élelmezésre vonatkozó határozatlan idejű szerződéseket). Az előirányzatok figyelembe vételével biztosított az intézmény likviditása. (Az elmúlt években, hónapokban nem volt-e rá példa, hogy az intézmény ne tudta volna határidőre teljesíteni pénzügyi kötelezettségeit – az Intézmény mindig időben teljesítette bérfizetéseket, szállítói számlák kiegyenlítését stb.)

Az Intézmény gazdasági vezetője nyomon követi az éves pénzügy előirányzat teljesítését. Pénzügyi kontrolling rendszert az Intézmény nem működtet. **Ugyanakkor célszerű lenne megfontolni egy átfogó szakmai és gazdasági monitoringrendszer felállítását.**

VI. ÖSSZEGZÉS

Összességében megállapítást nyert, hogy a szűkös anyagi források ellenére, Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzata jelentős összeggel járul hozzá a szociális kiadásokhoz. E tanulmány becslése szerint, **a közvetett szociális kiadásokat is figyelembe véve, az Önkormányzat évente közel egy milliárdos összeggel támogatja a helyi szociális ellátások fenntartását.**

A finanszírozási adatok azt is bizonyítják, hogy az önkormányzati fenntartásba utalt **szociális ellátórendszer központilag alulfinanszírozott. Mindemellett az is megállapítható, hogy az elmúlt években a szociális költekezés nem volt átlátható. Az előző politikai ciklusban, a Szociális és Egészségügyi Ágazat vezetése messze nem élt azokkal a vezetői eszközökkel, amelyek elősegíthették volna a gazdasági tisztánlátást.** Ide kapcsolódik, hogy a jelenlegi költségvetési struktúrában a „valódi” szociális költségvetés az egyes önkormányzati alrendszerek között elszórtan szerepel. Számos olyan szociális kiadás létezik Csepelen, melyek nem a Szociális és Egészségügyi Ágazat költségvetésében vannak nevesítve. Összességében, az évi egy milliárd körüli önkormányzati támogatás jelentős önkormányzati szerepvállalást feltételez – kérdés, hogy hosszú távon (figyelembe véve a demográfiai és gazdasági tendenciákat) fenntartható-e ez a támogatási nagyságrend. Mindezek miatt kiemelten fontos a szociális ellátások hatékonyabb megszervezése, a rendszerszintű megközelítés alapján.

A tisztánlátás érdekében különösen fontos lenne olyan szakmai-gazdasági beszámolók, **kontrolling jelentések** stb. kialakítása, melyek vezetői szempontokat, információs elvárásokat tükröznek és mindezek mellett biztosítják a szociális kiadások átláthatóságát. **A párhuzamos ellátások kiküszöbölése érdekében ugyancsak célszerű lenne, az adatvédelmi előírások szigorú betartása mellett – a szociális számlára történő felkészülés jegyében – kialakítani a szociális ellátások igénybevevői körére**

vonatkozó pontos számbavételi módszereket. Ugyancsak célszerű lenne, a rendszerszintű megközelítés keretében, együtt kezelni, illetve összehangolni az egészségügyi alapellátást és a szociális ellátásokat.

A Csepeli Szociális Szolgálattal kapcsolatban javasoljuk, hogy az intézményi vezetés tekintse át az egyes szolgáltatások önköltségi, finanszírozási és kapacitásmutatóit. Mindenképpen érdemes lenne – a teljes szolgáltatási körben – a működési engedélyekben foglalt ellátotti létszámok, a (valós) ellátotti létszám és a szolgáltatásokra vonatkozó személyi feltételek áttekintésével tisztázni azt, hogy milyen területeken van létszámhiány, s milyen területeken van esetleg dolgozói létszámtöbblet. A hiányokat átcsoportosítással, új dolgozó felvételével kell orvosolni. Javasoljuk, hogy az ágazati ill. intézményi vezetés fontolja meg egy átfogó szakmai és gazdasági monitoringrendszer felállítását (tekintettel arra, hogy pénzügyi kontrolling rendszert az Intézmény jelenleg nem működtet.)

Ugyancsak fontos lenne egy ágazati, s azon belül intézményi szintű stratégiai terv elfogadása, minthogy a szociális ellátások jövője épp ezekben a hónapokban rendeződik újjá (részben a Szolgáltatási Törvény bevezetése miatt). **A stratégiai célok kialakítása jegyében érdemes lenne megfontolni azt a lehetőséget is, hogy az Önkormányzat egy nagyintézményt hozzon létre (integrálva az egészségügyi, szociális és gyermekjóléti feladatok ellátását). Részben az élelmezéssel kapcsolatos megtakarítási lehetőségek miatt célszerű lenne megfontolni a szociális intézmény és a bölcsőde összevonását, minthogy az Egyesített Bölcsődék konyhai kapacitása alapján megoldható lenne a saját élelmezés. (Szakmailag ugyancsak szempont, hogy az integrálással nagyobbbrészt egy ágazati körbe kerülnének a gyermekjóléti ellátások.)**

MELLÉKLET: INTÉZMÉNYI KÖLTSÉGMODELL

Intézményi költségmodell

